

Uchwała Nr 602/2018
Rady Miasta Siemianowic Śląskich
z dnia 24 maja 2018 r.

w sprawie **przyjęcia sprawozdania z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Siemianowicach Śląskich za 2017 rok**

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (j.t. Dz. U. z 2017 r. poz. 1875 z późn. zm.) oraz art. 110 ust. 9 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (j.t. Dz. U. z 2017 r. poz. 1769 z późn. zm.)

Rada Miasta Siemianowic Śląskich
uchwała:

§ 1

Przyjąć sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Siemianowicach Śląskich za 2017 rok w brzmieniu załącznika do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Siemianowice Śląskie.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**PRZEWODNICZĄCY
RADY MIASTA**

Adam Cebula

RADCA PRAWNY
nr KT 3568

Maciej Bieniak

Załącznik do Uchwały nr/2018
Rady Miasta Siemianowic Śląskich
z dnia 2018 roku

***Sprawozdanie z działalności
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Siemianowicach Śląskich
w 2017 roku***

Siemianowice Śląskie, 2018 r.

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	• strona 5
2. KADRA MOPS	• strona 7
2.1. Zatrudnienie	• strona 7
2.2. Zatrudnianie osób skierowanych przez PUP, staże, praktyki studenckie	• strona 8
3. ANALIZA FINANSOWA BUDŻETU MOPS	• strona 9
4. RODZAJE ŚWIADCZEŃ, NALEŻĄCYCH DO ZADAŃ GMINY, REALIZOWANE W OPARCIU O USTAWĘ O POMOCY SPOŁECZNEJ	• strona 13
5. USŁUGI OPIEKUŃCZE I POMOC PÓŁINSTYTUCJONALNA	• strona 19
5.1. Usługi opiekuńcze	• strona 19
5.2. Dzienny Dom Pomocy Społecznej	• strona 20
5.3. Specjalistyczna Placówka Wsparcia Dziennego dla Dzieci	• strona 21
6. POMOC INSTYTUCJONALNA	• strona 25
7. POWODY TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ KLIENTÓW MOPS	• strona 28
8. PRACA SOCJALNA I PORADNICTWO SPECJALISTYCZNE	• strona 34
8.1. Praca socjalna	• strona 34
8.2. Poradnictwo specjalistyczne	• strona 36
8.2.1. Poradnictwo prawne	• strona 36
8.2.2. Poradnictwo psychologiczne	• strona 37
9. PROJEKTY SPOŁECZNE MOPS	• strona 38
9.1. Projekt pozakonkursowy pn. „Inwestuj w siebie”	• strona 38
9.2. Projekt konkursowy pn. „Triathlon możliwości: integracja, edukacja, praca”	• strona 39
9.3. Projekt pn. „Rodzinna integracja”	• strona 40

9.4. Projekt pn. „Program wsparcia dla osób długotrwale bezrobotnych i niepełnosprawnych w Klubie Integracji Społecznej”	• strona 41
9.5. Nowe projekty, którym w 2017 r. przyznano dofinansowanie z EFS	• strona 42
9.6. Projekty realizowane w ramach wsparcia dla rodzin zastępczych	• strona 42
9.6.1. Obchody Dnia Rodzicielstwa Zastępczego	• strona 42
9.6.2. Asystenci rodziny oraz koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej	• strona 43
9.7. Program pn. „Aktywny Samorząd”	• strona 43
9.8. Program pomocy sąsiedzkiej	• strona 44
10. WYBRANE ZAGADNIENIA Z DZIAŁALNOŚCI MOPS	• strona 45
10.1. Opieka nad dziećmi umieszczonymi w rodzinach zastępczych	• strona 45
10.1.1. Rodziny biologiczne	• strona 45
10.1.2. Opieka nad dziećmi umieszczonymi w rodzinach zastępczych	• strona 47
10.1.3. Asystenci rodziny	• strona 51
10.1.4. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej	• strona 52
10.2. Umieszczanie dzieci w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych	• strona 53
10.3. Usamodzielnianie wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych	• strona 57
10.3.1. Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	• strona 58
10.3.2. Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	• strona 59
10.3.3. Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej	• strona 59
10.3.4. Mieszkanie chronione	• strona 59
10.3.5. Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych	• strona 61
10.4. Prace społecznie użyteczne	• strona 61

10.5. Wolontariat	• strona 62
10.6. Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	• strona 63
10.6.1. Dofinansowanie do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych	• strona 65
10.6.2. Dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	• strona 66
10.6.3. Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	• strona 66
10.6.4. Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych	• strona 66
10.6.5. Dofinansowanie Warsztatów Terapii Zajęciowej	• strona 67
10.7. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	• strona 68
10.8. Ważne przedsięwzięcia i działania zapewniające prawidłowe funkcjonowanie MOPS	• strona 71
10.9. Potrzeby	• strona 73
11. WSPÓŁPRACA Z INSTYTUCJAMI I ORGANIZACJAMI	• strona 73
SPIS TABEL	• strona 75
SPIS WYKRESÓW	• strona 77

1. WPROWADZENIE

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Siemianowicach Śląskich (MOPS) został utworzony w 1990 roku. Jest jednostką organizacyjną miasta Siemianowice Śląskie. Na początku zajmował się wyłącznie zadaniami własnymi i zleconymi gminy wynikającymi z Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (j.t. Dz. U. z 2017 r. poz. 1769 z późn. zm.). W późniejszych latach nastąpiło znaczne poszerzenie zakresu wykonywanych działań.

Od czasu uzyskania przez Siemianowice Śląskie statusu miasta na prawach powiatu, czyli od roku 1999, MOPS realizuje nie tylko zadania gminne, ale również zadania własne i zlecone powiatu. Ponadto wykonuje dużo innych zadań, zgodnie ze swoim statutem oraz przepisami prawnymi.

Część licznych zadań jest finansowana poza budżetem gminy, z następujących źródeł: budżetu państwa, funduszy Unii Europejskiej, zasobów podmiotów niepublicznych (np. fundacji) itp. Od 12 lat MOPS pozyskuje pieniądze z Europejskiego Funduszu Społecznego. Efektem jest realizacja projektów społecznych, takich jak „Inwestuj w siebie” (pierwsza edycja była realizowana w okresie od 01.12.2015 r. do 31.12.2017 r.).

Prowadzone są również projekty współfinansowane przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Poza tym pracownicy MOPS przygotowują i wdrażają inicjatywy oraz projekty socjalne, które są finansowane dzięki środkom uzyskanym z innych źródeł lub pomocy sponsorów.

Sprawozdanie prezentuje najważniejsze działania MOPS w 2017 roku, takie jak organizowanie opieki w rodzinach zastępczych, umieszczanie dzieci w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych, udzielanie pomocy pieniężnej i niepieniężnej, przyznawanie osobom niepełnosprawnym pomocy w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej, przygotowanie oraz realizacja wielu programów i projektów, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, organizowanie prac społecznie użytecznych oraz wolontariatu.

Najważniejsze wykorzystane w sprawozdaniu skróty oznaczają:

- MOPS - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Siemianowicach Śląskich,
- MZON - Miejski Zespół d/s Orzekania o Niepełnosprawności,

- Placówka - Specjalistyczna Placówka Wsparcia Dziennego dla Dzieci,
- KIS - Klub Integracji Społecznej w Siemianowicach Śląskich,
- Zespół - Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- UM – Urząd Miasta Siemianowice Śląskie,
- PUP – Powiatowy Urząd Pracy w Siemianowicach Śląskich,
- OIK – Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Siemianowicach Śląskich,
- DPS – dom pomocy społecznej,
- EFS – Europejski Fundusz Społeczny,
- FEAD - Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym,
- PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

2. KADRA MOPS

2.1. Zatrudnienie

Na koniec 2017 roku MOPS łącznie zatrudniał 145 pracowników w ramach 136,5 etatu, w tym:

- roboty publiczne – 7 pracowników na 7 etatach;
- w trybie art. 150f ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (PUP) – 4 pracowników na 4 etatach;
- asystenci rodziny – 3 pracowników na 3 etatach;
- koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej – 4 pracowników na 3 etatach;
- w ramach projektu pn. „Inwestuj w siebie” - 7 pracowników na 6,5 etatu;
- w ramach projektu pn. „Triathlon możliwości: integracja, edukacja, praca” - 4 pracowników na 3,5 etatu;
- Placówka – 14 pracowników na 12 etatach;
- MZON - 3 pracowników na 3 etatach;
- pozostałe stanowiska pracy - 99 pracowników na 94,5 etatu, w tym 2 osoby w ramach 2 etatów na zastępstwo.

Strukturę zatrudnienia przedstawiają poniższe tabele.

Tabela nr 1. Struktura zatrudnienia pracowników MOPS (bez Placówki i MZON) na koniec 2017 r.

Dyrekcja	Kierownicy	Stanowiska samodzielne	Pracownicy socjalni	Asystenci rodziny	Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej	Pracownicy obsługi	Pozostali pracownicy
2 osoby	12 osób	11 osób	42 osoby	3 osoby	4 osoby	32 osoby	22 osoby

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

Tabela nr 2. Struktura zatrudnienia pracowników Placówki na koniec 2017 r.

Kierownik	Pracownik socjalny	Wychowawcy	Pedagodzy	Psycholog	Pozostali pracownicy
1 osoba	1 osoba	5 osób	4 osoby	1 osoba	2 osoby

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

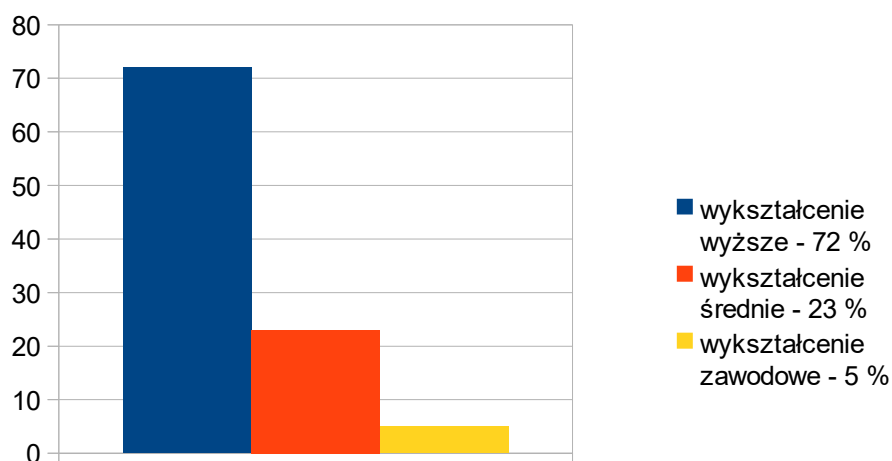
Tabela nr 3. Struktura zatrudnienia pracowników MZON na koniec 2017 r.

Przewodniczący Zespołu	Pracownicy Zespołu
1 osoba	2 osoby

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

Bardzo ważną cechą kadry jest jej wykształcenie. Poniższy wykres zawiera informacje na ten temat.

Wykres nr 1. Wykształcenie zatrudnionej w ramach etatów MOPS kadry w 2017 r.

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

W 2017 r. pracownicy podnosili swoje kwalifikacje w formach pozaszkolnych, tzn. brali udział w różnego rodzaju seminariach i szkoleniach. Ogółem uczestniczyli w 67 szkoleniach, w tym 52 bezpłatnych.

2.2. Zatrudnianie osób skierowanych przez PUP, staże, praktyki studenckie

Podobnie jak w ubiegłych latach, w ramach współpracy z PUP, w ciągu 2017 roku MOPS zatrudniał pracowników w ramach robót publicznych (10 osób) oraz realizował zatrudnienie osób w wieku do 30 roku życia (4 osoby).

10 osób bezrobotnych nabyło lub rozwinęło doświadczenie zawodowe poprzez odbycie stażu, a 4 studentów zrealizowało w MOPS praktyki studenckie.

3. ANALIZA FINANSOWA BUDŻETU MOPS

W 2017 r. MOPS wydał na realizację statutowych zadań gminy i powiatu ogółem **26.753.972,73 zł**. W skład tej kwoty weszły środki finansowe pochodzące:

- z budżetu miasta – 15.536.712,73 zł;
- z budżetu państwa – 10.027.352,26 zł;
- z EFS – 1.151.863,96 zł;
- z Funduszu Pracy – 38.043,78 zł.

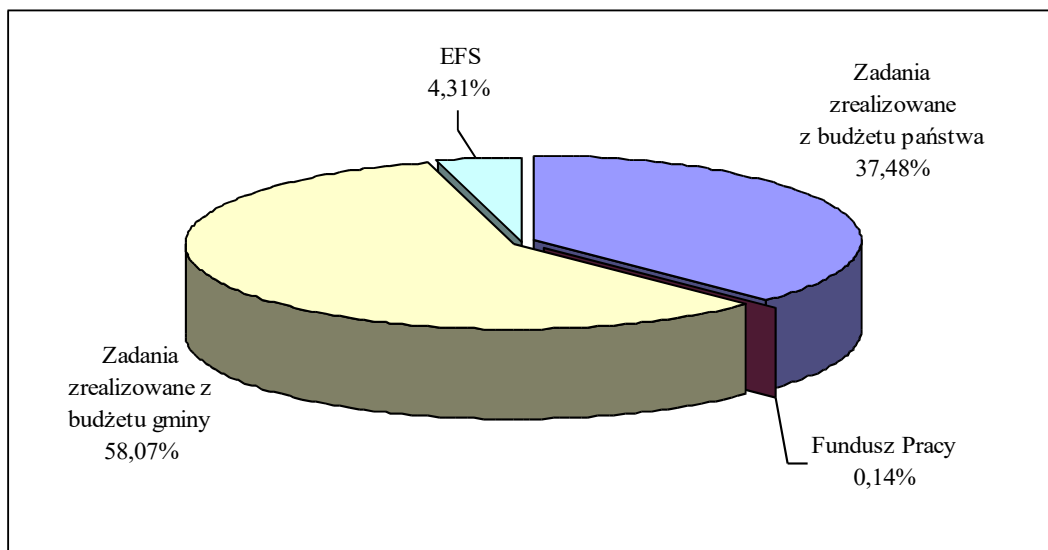
Poniżej znajdują się tabela i wykres, które kwotowo oraz procentowo przedstawiają budżet MOPS w roku sprawozdawczym.

Tabela nr 4. Budżet MOPS z uwzględnieniem źródła finansowania zadań gminy i powiatu w 2017 r.

Źródło finansowania	Kwota (w zł)	% budżetu MOPS
Budżet miasta	15.536.712,73	58,07
z tego wydano na:		
a) zadania gminy	12.937.306,66	48,36
b) zadania powiatu	2.599.406,07	9,71
Budżet państwa	10.027.352,26	37,48
z tego wydano na:		
a) zadania gminy	8.815.426,35	32,95
b) zadania powiatu	1.211.925,91	4,53
EFS	1.151.863,96	4,31
Fundusz Pracy	38.043,78	0,14
Razem	26.753.972,73	100

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

Wykres nr 2. Struktura budżetu MOPS wg źródła finansowania zrealizowanych wydatków w 2017 r.

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

Pieniądze z budżetu miasta w wysokości **15.536.712,73 zł** zostały wydane na zadania gminy i powiatu w następujący sposób:

12.839.898,56 zł na zadania gminy, w tym m.in.:

- 2.066.753,22 zł - na zasiłki i pomoc w naturze;
- 3.487.430,86 zł - na pokrycie odpłatności za pobyt mieszkańców Siemianowic Śl. umieszczonych w DPS po 1 stycznia 2004 r.;
- 832.184,85zł - na usługi opiekuńcze;
- 134.150,68 zł – na wypłatę świadczeń w ramach prac społecznie użytecznych oraz na wkład własny w realizowanych projektach;
- 116.324,68 zł wydatkowano z funduszu przeciwalkoholowego.

2.599.406,07 zł na zadania powiatu, z tego:

- 2.377.680,95 zł - na pomoc dla rodzin zastępczych, usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych, na wynagrodzenie dla zawodowych rodzin zastępczych, osób prowadzących rodzinne domy dziecka i koordynatorów oraz na szkolenia;
- 148.266,94 zł - na pomoc dla usamodzielnianych wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych;
- 16.638,86 zł - na mieszkanie chronione;

- 107,12 zł - na działalność MZON;
- 56.712,20 zł - na wynagrodzenia oraz zakup materiałów i wyposażenia ze środków otrzymanych z PFRON.

Pochodzące z budżetu państwa środki finansowe w wysokości **10.027.352,26 zł** były wydatkowane na zadania gminy i powiatu w następujący sposób:

8.815.426,35 zł na zadania gminy, z tego na:

a) realizację zadań zleconych gminie **182.846,80 zł:**

- 52.547,80 zł – na specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 90.302,00 zł – na pokrycie kosztów wydawania decyzji przyznających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej dla osób nieubezpieczonych;
- 39.997,00 zł – na wypłatę wynagrodzeń opiekunów prawnych za sprawowanie opieki nad osobami całkowicie ubezwłasnowolnionymi (wraz z kosztami obsługi zadania);

b) realizację zadań własnych gminy **8.632.579,55 zł**, w tym m.in.:

- 2.882.385,93 zł – na zasiłki stałe;
- 231.029,51 zł – na opłacenie składek na ubezpieczenie zdrowotne osób pobierających zasiłki stały i dzieci nieubezpieczonych do czasu rozpoczęcia realizacji obowiązku szkolnego;
- 3.190.966,45 zł – na zasiłki okresowe;
- 1.532.212,00 zł – na realizację programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”;
- 18.761,02 zł – na wynagrodzenia asystentów rodziny;

1.211.925,91 zł na zadania powiatu, z tego na:

a) realizację zadań zleconych powiatowi **1.157.026,74 zł:**

- 235.196,20 zł – na działalność MZON;
- 921.830,54 zł – na wypłatę dodatku wychowawczego dla dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych (wraz z kosztami obsługi);

b) realizację zadań własnych powiatu **54.899,17 zł:**

- 54.899,17 zł – na wynagrodzenia koordynatorów.

Poza tym w 2017 r. MOPS wydał kwotę **1.151.863,96 zł**, pozyskaną z EFS, którą przeznaczono na:

- realizację projektu pn. „Inwestuj w siebie” - 563.851,01 zł;
- realizację projektu pn. „Program wsparcia dla osób długotrwale bezrobotnych i niepełnosprawnych w Klubie Integracji Społecznej” – 158.111,97 zł;
- realizację projektu pn. „Rodzinna integracja” – 178.059,33 zł;
- realizację projektu pn. „Triathlon możliwości: integracja, edukacja, praca” - 251.841,65 zł.

MOPS otrzymał również środki z Funduszu Pracy na wynagrodzenia asystentów rodziny. Ich wysokość to **38.043,78 zł**.

Poniższa tabela przedstawia strukturę budżetu MOPS z uwzględnieniem świadczeń społecznych i innych wydatków.

Tabela nr 5. Struktura budżetu MOPS z uwzględnieniem najważniejszych rodzajów wydatków w 2017 r.

Rodzaj zadania	Kwota (w zł)	% budżetu MOPS
Świadczenia społeczne przyznane w oparciu o ustawę o pomocy społecznej	14.329.478,82	53,56
Świadczenia związane z pieczą zastępczą oraz mieszkanie chronione	3.112.846,53	11,63
Projekty unijne	1.151.863,96	4,31
Specjalistyczna Placówka Wsparcia Dzieńnego dla Dzieci wraz z wynagrodzeniem asystentów rodziny	565.248,64	2,11
Inne wydatki (fundusz przeciwalkoholowy, PFRON, prace społecznie użyteczne, wkład własny w projektach)	307.187,56	1,15
MZON	235.303,32	0,88
Pozostałe zadania (wynagrodzenie dla rodzin zastępczych, koordynatorów)	397.342,89	1,49
Środki przeznaczone na obsługę 500+, wynagrodzenia dla opiekunów prawnych, wydawanie decyzji dot. prawa do świadczeń opieki zdrowotnej	100.020,04	0,37
Razem		

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

4. RODZAJE ŚWIADCZEŃ, NALEŻĄCYCH DO ZADAŃ GMINY, REALIZOWANE W OPARCIU O USTAWĘ O POMOCY SPOŁECZNEJ

ZADANIA FINANSOWANE Z BUDŻETU PAŃSTWA (7.928.547,69 zł)

ZADANIA ZLECONE GMINIE (wydatkowano 91.953,80 zł):

- 1) **specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi** przyznano 7 osobom, świadczonych było 2.746 godzin; koszt 1 godziny usług zmieniał się na przestrzeni roku: w okresie od stycznia do kwietnia 2017 r. wynosił 19,80 zł, od maja do czerwca 2017 r. - 15,00 zł, od lipca do grudnia 2017 r. - 20,00 zł; ogólny koszt świadczonych usług wyniósł **52.547,80 zł**;
- 2) **wynagrodzenie dla opiekuna prawnego**: za sprawowanie opieki nad 16 osobami całkowicie ubezwłasnowolnionymi wypłacono 15 osobom 176 świadczeń o łącznej wartości **39.406,00 zł**.

ZADANIA WŁASNE GMINY (wydatkowano 7.836.593,89 zł):

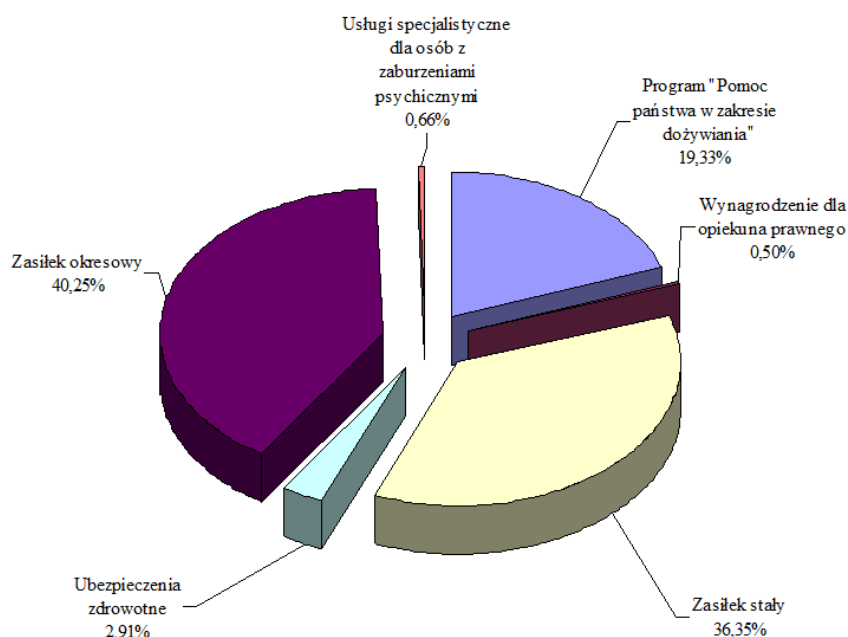
- 1) **zasiłek okresowy** - pomoc w formie zasiłku okresowego jest obowiązkowym zadaniem własnym gminy; na realizację tego zadania gmina otrzymuje zgodnie z art. 147 ust.7 ustawy o pomocy społecznej dotację celową z budżetu państwa; zasiłki okresowe są przyznawane w minimalnej wysokości gwarantowanej przez w/w ustawę, tj. w kwocie stanowiącej 50 % różnicy między kryterium dochodowym a faktycznym dochodem danej osoby/rodziny; z tej formy pomocy skorzystało 1.370 środowisk, obejmujących łącznie 3.392 osoby; w sumie wypłacono kwotę **3.190.966,45 zł**; średnia miesięczna wysokość zasiłku wyniosła 329,20 zł;
- 2) **zasiłek celowy na zakup żywności lub posiłku** - w 2017 r. nadal był realizowany program wieloletni „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, w ramach którego pomoc w formie posiłku albo zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności przyznawana jest bezpłatnie, jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kryterium dochodowego, o którym mowa odpowiednio w art.8 ust.1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej; od 14 lutego 2014 r., dzięki wejściu w życie uchwał Rady Miasta, ta forma pomocy nieodpłatnie przysługiwała również osobom i rodzinom, których

dochód nie przekraczał 150 % kryterium wymienionego powyżej; zasiłki celowe na zakup żywności lub posiłku o łącznej wartości **1.532.212,00 zł** przyznano 1.839 świadczeniobiorcom z 1.790 rodzin; miesięczna wysokość świadczenia dla 1 osoby wynosiła: od stycznia do września 40 zł (na dni wolne od zajęć lekcyjnych/przedszkolnych – 1,50 zł/dzień), natomiast w okresie od października do grudnia 150 zł (na dni wolne od zajęć lekcyjnych/przedszkolnych – 5,00 zł/dzień) – wzrost wysokości świadczeń był spowodowany otrzymaniem dodatkowych środków na realizację tego zadania z budżetu państwa w IV kwartale roku;

3) **zasiłek stały** przyznano 619 osobom całkowicie niezdolnym do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności (I i II grupa inwalidzka, znaczny bądź umiarkowany stopień niepełnosprawności lub całkowita niezdolność do pracy); łącznie wydatkowano kwotę **2.882.385,93 zł**, średnia wysokość świadczenia wyniosła 477,77 zł;

4) **składki na ubezpieczenie zdrowotne** opłacono 491 osobom otrzymującym zasiłek stały, które nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia z innego tytułu, oraz 5 dzieciom nieprzebywającym w placówkach, które nie rozpoczęły realizacji obowiązku szkolnego; przeciętna wysokość świadczenia wynosiła 45,37 zł, wysokość składki wynosiła 9 % przyznanego świadczenia; w sumie na ten cel wydano **231.029,51 zł**.

Wykres nr 3. Struktura wykorzystania przez MOPS środków fin. otrzymanych z budżetu państwa w 2017 r.

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

Zamieszczony powyżej wykres kołowy pokazuje w ujęciu procentowym strukturę wykorzystania środków finansowych otrzymanych z budżetu państwa na realizację zadań zleconych gminie i zadań własnych gminy dotowanych z budżetu państwa.

ZADANIA FINANSOWANE Z BUDŻETU MIASTA (6.765.283,07 zł)

ZADANIA WŁASNE GMINY:

1) *zasilki i pomoc w naturze* (2.445.667,36 zł):

- obiady w szkołach opłacono 554 dzieciom; na 63.381 świadczeń wydano kwotę **202.737,36 zł**, koszt jednego posiłku wynosił ok. 3,20 zł;
- 243 dzieciom opłacono obiady w przedszkolu; 21.594 świadczenia w sumie kosztowały **66.815,65 zł** (średni koszt 1 obiadu to 3,09 zł);
- opłacono obiady dla 5 dzieci z przedszkoli oraz 48 dzieci ze szkół – łącznie wydano **14.655,87 zł** na sfinansowanie 4.360 świadczeń w oparciu o uchwałę Rady Miasta z dnia 23 stycznia 2014 r. o przyjęciu programu osłonowego z zakresu pomocy uczniom albo dzieciom w dostępie do posiłku w szkole lub przedszkolu; program osłonowy stanowi, że w szczególnie uzasadnionych przypadkach dyrektor szkoły lub przedszkola udziela pomocy w formie posiłku, bez konieczności wydania przez ośrodek pomocy społecznej stosownej decyzji administracyjnej;
- 68 dzieciom uczęszczającym do Placówki opłacono wyżywienie na kwotę **35.676,12 zł**; dzieci młodsze miały zapewnione wyżywienie w postaci śniadań oraz obiadów, natomiast dzieciom starszym zapewniono obiady i kolacje; śniadania młodszych dzieci łącznie kosztowały 6.643,92 zł (cena posiłku: 1,86 zł), obiady młodszych dzieci – 8.930 zł (cena posiłku: 2,50 zł), obiady dzieci starszych (w dni wolne od zajęć lekcyjnych) – 5.632,20 zł (cena posiłku: 5,40 zł), kolacje dzieci starszych – 14.470 zł (cena posiłku: 2,50 zł);
- gorące posiłki w schroniskach opłacono 79 osobom dorosłym; łącznie na 14.054 świadczenia wydano kwotę **92.975,00 zł**; średni koszt jednego świadczenia to 6,62 zł;
- na śniadania i kolacje spożywane przez osoby bezdomne w schroniskach wydano

38.246,00 zł (to łączny koszt sfinansowania 10.964 świadczeń); średni koszt jednego posiłku – 3,49 zł;

- przyznano schronienie 102 osobom z 89 rodzin; realizacja 18.074 świadczeń kosztowała łącznie **480.918,02 zł**;
- pomoc na zakup niezbędnego obuwia i bielizny przyznano 856 świadczeniobiorcom; łączny koszt 1.256 świadczeń wyniósł **66.370,00 zł**;
- pomoc na zakup leków została przyznana 494 osobom; 2.618 świadczeń zostało sfinansowanych kwotą **105.931,95 zł**;
- **461.855 zł** przeznaczono na zakup opału, przy czym na początku 2017 r. 44.600 zł przeznaczono dla 82 osób, które nie skorzystały z tej formy pomocy w IV kwartale 2016 r., a w IV kwartale 2017 r. przeznaczono 417.255 zł dla 935 osób/rodzin;
- na zasiłki celowe na zakup posiłku lub żywności w toku realizacji programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” wydano **390.307,00 zł**;
- **715,00 zł** przeznaczono na zasiłki celowe, z tych pieniędzy sfinansowano m.in. zdjęcia do dowodu osobistego, dojazd do schronisk;
- **87.712,21 zł** przeznaczono na zasiłki celowe specjalne przyznane 167 osobom, przede wszystkim na zakup opału, leków, odzieży;
- **1.980,00 zł** przeznaczono na zasiłki celowe dla 4 rodzin poszkodowanych w związku ze zdarzeniem losowym;
- **6.330,72 zł** przeznaczono na opłacenie usług łaźni i pralni; pomoc w tej formie przyznano 66 osobom; opłacono 327 świadczeń - cena 1 usługi wynosiła 19,36 zł;
- łącznie **41.920,80 zł** wydano na pogrzeby 23 osób; koszt usługi pogrzebowej wynosił 496,80 zł, koszt miejsca na cmentarzu 400-600 zł, wykopanie grobu kosztowało 900 - 970 zł; ZUS zrefundował koszty pogrzebów 2 osób;
- **7.182,64 zł** wydano na transport, z tego: 6.693,44 zł kosztował transport 19 dzieci do placówek opiekuńczo-wychowawczych bądź rodzin zastępczych w miejscowościach Nowy Sącz, Kiedosy, Mieścisko, Raba Niżna, Częstochowa, Proszowice, Sokołów Podlaski, Bojszów, Kaliska, natomiast 489,20 zł wydano na 2 transporty sanitarne (jeden do nowego mieszkania w Siemianowicach Śl., drugi do schroniska w Łędzinach);
- **100,00 zł** kosztowała refundacja zasiłku celowego dla MOPS w Krasnymstawie;

- **97.948,60 zł** wydano na zasiłki celowe dla 60 osób biorących aktywny udział w projekcie „Inwestuj w siebie” - łącznie sfinansowano 71 świadczeń przeznaczonych m.in. na: dofinansowanie wydatków mieszkaniowych, zakup wyposażenia domowego, zakup materiałów potrzebnych do remontu mieszkania, zakup opału;

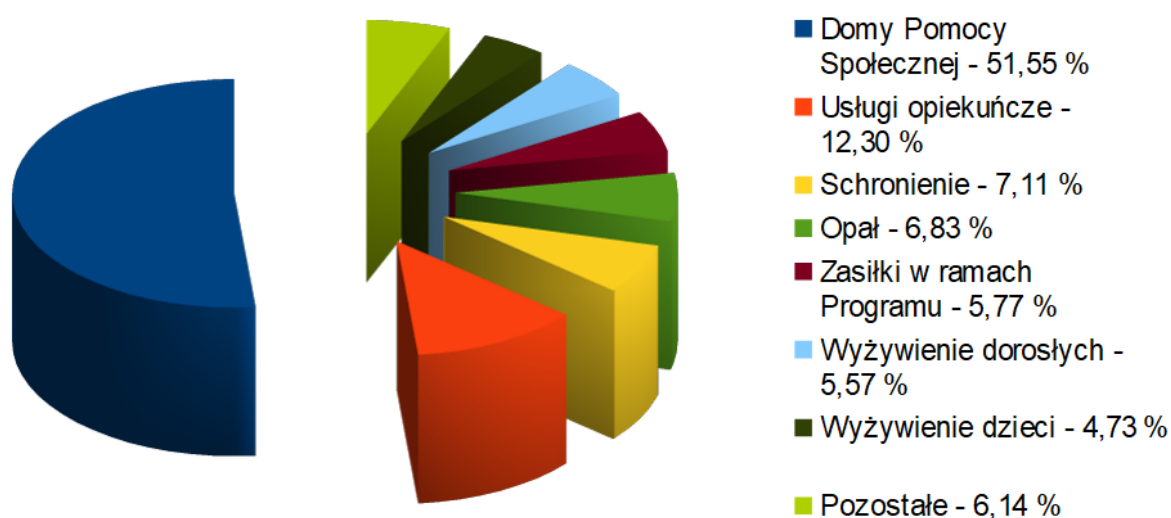
2) **usługi opiekuńcze (832.184,85 zł)**: pomoc w formie usług opiekuńczych przyznano 209 osobom w łącznym wymiarze 51.688,5 godziny; koszt 1 godziny usługi opiekuńczej podstawowej wynosił 16,10 zł;

3) **domy pomocy społecznej (3.487.430,86 zł)**: był opłacany pobyt w domach pomocy społecznej 144 osób (łącznie 1.482 świadczenia); przeciętny miesięczny koszt, który ponosiła gmina za pobyt jej mieszkańca w domu pomocy społecznej, wynosił 2.353,19 zł.

Dodatkowo w roku sprawozdawczym osoby, które nie były w stanie zapewnić sobie przynajmniej jednego gorącego posiłku dziennie, mogły korzystać z posiłków wydawanych przez Śląskie Stowarzyszenie Charytatywne „Przystań”. To stowarzyszenie wygrało konkurs na sporządzanie i wydawanie gorących posiłków wraz ze zorganizowaniem uroczystego śniadania wielkanocnego i kolacji wigilijnej dla podopiecznych MOPS. Na przestrzeni 2017 r. ze świadczeń w tym zakresie korzystało ok. 200 osób. Łącznie wydano 57.594 posiłki, w tym 181 śniadań wielkanocnych i 175 kolacji wigilijnych. Całkowity koszt wyniósł **245.289,42 zł**. W tym przypadku dysponentem środków finansowych był Urząd Miasta Siemianowice Śląskie.

Poniższy wykres obrazuje procentową strukturę wykorzystania środków finansowych pochodzących z budżetu miasta na realizację zadań własnych gminy.

Wykres nr 4. Struktura wykorzystania przez MOPS środków finansowych z budżetu miasta w 2017 roku.

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

Przyznanie świadczeń pomocy społecznej następowało w formie decyzji administracyjnych. W roku 2017 wydano 17.529 decyzji. Poza decyzjami wydawanymi w oparciu o ustawę o pomocy społecznej, wydano również 554 decyzje dotyczące prawa do świadczeń opieki zdrowotnej w oparciu o ustawę o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Ponadto wystawiono 477 zaświadczeń dla wnioskodawców oraz udzielono 285 informacji dla instytucji.

5. USŁUGI OPIEKUŃCZE I POMOC PÓŁINSTYTUCJONALNA

5.1. Usługi opiekuńcze

Efektem procesu starzenia się społeczeństwa jest wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Dlatego w kręgu szczególnego zainteresowania pomocy społecznej znajdują się osoby starsze i niepełnosprawne wymagające opieki oraz pomocy innych ludzi. Poza pomocą materialną, te osoby mogą korzystać ze wsparcia w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania oraz w formie usług świadczonych w ośrodku wsparcia. Celem jest umożliwienie maksymalnie długiego funkcjonowania w środowisku zamieszkania. Umieszczenie osoby w placówce całodobowej opieki (np. DPS) jest ostatecznością.

Usługi opiekuńcze to m.in. pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, pielęgnacja, opieka higieniczna oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktu z otoczeniem. Do szczególnych potrzeb, wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, są dostosowane usługi specjalistyczne, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem.

W 2017 r. pomoc w formie usług opiekuńczych przyznano 216 osobom.

W ramach zadań własnych gminy usługi opiekuńcze podstawowe przyznano 209 osobom z 202 rodzin – zrealizowano 51.688,50 godziny (średnio 21 godzin na osobę miesięcznie) na kwotę 832.184,85 zł (koszt 1 godziny usług wynosił 16,10 zł).

W ramach zadań zleconych gminie usługi opiekuńcze specjalistyczne przyznano 7 osobom z zaburzeniami psychicznymi z 7 rodzin. Zrealizowano 2.746 godzin (średnio 33 godziny na osobę na miesiąc), które łącznie kosztowały 52.547,80 zł. Koszt 1 godziny usług zmieniał się na przestrzeni roku: w okresie od stycznia do kwietnia 2017 r. wynosił 19,80 zł, od maja do czerwca 2017 r. - 15,00 zł, od lipca do grudnia 2017 r. - 20,00 zł.

W 2017 roku, w stosunku do roku 2016, znacznie wzrosła cena 1 godziny usług (z 4,40 zł na 16,10 zł w przypadku usług podstawowych oraz z 9,87 zł na 19,80 zł w przypadku usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi). Przyczyną był wzrost minimalnej stawki godzinowej za pracę. Spowodowało to wzrost łącznego kosztu świadczonych usług oraz początkowy spadek liczby osób i ilości świadczonych godzin. Usługi opiekuńcze są przyznawane odpłatnie, w zależności od dochodu. W ramach zadań własnych gminy suma

wpłat osób korzystających z tej formy pomocy wyniosła 109.704,79 zł, więc faktyczne wydatki gminy na zapewnienie usług wyniosły 722.480,06 zł.

Są odbiorcy pomocy społecznej oraz potrzeby w tym obszarze, wobec których trzeba sięgać po inne narzędzia, niż usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania. Takim narzędziem jest pomoc półinstytucjonalna, która obejmuje opisaną poniżej działalność Dziennego Domu Pomocy Społecznej oraz Specjalistycznej Placówki Wsparcia Dziennego dla Dzieci.

5.2. Dzienny Dom Pomocy Społecznej

Dzięki dobrej współpracy MOPS z UM, osoby potrzebujące otrzymywały pomoc w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych wraz z usługami restauracyjnymi. Ta pomoc była świadczona w 2017 r. w formie Dziennego Domu Pomocy Społecznej (DDPS) przez Dom Pomocy Społecznej przy ul. Św. Barbary 5 w Siemianowicach Śl. prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Boromeuszek, na podstawie umowy zawartej z gminą Siemianowice Śląskie.

DDPS zobowiązany był do udzielania ww. pomocy dla maksymalnie 20 osób niezdolnych do pracy z tytułu wieku lub niezdolnych do pracy w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, przez 7 dni w tygodniu. Pensjonariuszom zapewniano: dzienny pobyt, dostęp do kultury i rekreacji, w razie potrzeby świadczenia w zakresie higieny osobistej, zajęcia usprawniające psychofizycznie oraz wyżywienie. W ciągu roku z usług świadczonych przez DDPS skorzystały 23 osoby.

Ponadto, na podstawie zawartych umów MOPS kierował osoby niepełnosprawne do Dziennego Domu Pobytu dla Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną, Psychiczną i Niepełnosprawnościami Sprzężonymi w Chorzowie prowadzonego przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Chorzowie oraz Placówki 25+ prowadzonej przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym w Warszawie, Koło Katowice – Giszowiec. W roku sprawozdawczym 6 osób skorzystało z pomocy w tych ośrodkach zapewniających świadczenia z zakresu opieki i pielęgnacji, aktywizacji społecznej, terapii grupowej, rehabilitacji ruchowej oraz posiłek.

5.3. Specjalistyczna Placówka Wsparcia Dziennego dla Dzieci

W Siemianowicach Śl. przy ul. Śniadeckiego 13 znajduje się Placówka będąca ośrodkiem wsparcia dla dzieci i rodzin. Funkcjonuje w strukturach organizacyjnych MOPS. Jej pomoc obejmuje:

- dzieci w wieku przedszkolnym (od 3 do 4 roku życia, przy czym w uzasadnionych przypadkach, po uprzedniej ocenie umiejętności samoobsługowych pomocą może zostać objęte dziecko 2,5 letnie);
- dzieci i młodzież w wieku szkolnym (zasadniczo od 5 do 16 roku życia, jednak w uzasadnionych przypadkach wsparciem mogą być objęte dzieci, które ukończyły 16 lat – takie dzieci mogą korzystać z Placówki do chwili ukończenia gimnazjum, ale nie dłużej, niż do ukończenia 18 roku życia).

Placówka jest czynna w dni robocze, od poniedziałku do piątku. Dzieci w wieku od 2,5 do 4 lat korzystają z jej usług w godzinach od 7.30 do 13.00, a dzieci w wieku od 5 do 16 lat w godzinach od 13.00 do 18.00.

Placówka jest przeznaczona dla dzieci znajdujących się w trudnej sytuacji biologicznej, emocjonalnej, ekonomicznej i społecznej. Jej zadaniem jest objęcie ich działaniami wychowawczymi, opiekuńczymi, edukacyjnymi.

W 2017 r. w Placówce odbywały się zajęcia dla dzieci, które były prowadzone przez kadrę obejmującą wychowawców, psychologa, pedagogów (w tym pedagoga – logopedę). Zatrudniony w Placówce pracownik socjalny prowadził z rodzinami pracę w zakresie rozwijania kompetencji wychowawczych rodziców. Jego działania, realizowane w trakcie zebrań rodziców, indywidualnych spotkań z rodzicami oraz wizyt w domach podopiecznych, były wspierane przez całą kadrę Placówki.

Psycholog poddał obserwacji zachowanie oraz funkcjonowanie w grupie wszystkich dzieci uczęszczających do Placówki, w miarę potrzeb dokonując odpowiednich adnotacji i wpisów do kart dzieci (w 2017 r. dokonano 45 wpisów). Prowadził konsultacje dla wychowawców, brał udział w procesie diagnozowania dzieci oraz uczestniczył w pracy zespołów interdyscyplinarnych. Ponadto prowadził zajęcia grupowe w grupie starszej, która od września 2017 r. działa w ramach klubu młodzieżowego „Razem”.

Pedagog wspierał pracę wychowawczą z dziećmi poprzez prowadzenie: zajęć korekcyjno – kompensacyjnych, zajęć socjoterapeutycznych, rozmów oraz indywidualnych zajęć z

wychowankami w zakresie przeciwdziałania zachowaniom agresywnym i społecznie nieakceptowanym, zajęć służących kształtowaniu pozytywnych postaw prospołecznych.

Pedagog – logopeda przeprowadził wśród dzieci badania wstępne. Logopedyczne testy przesiewowe umożliwiły dokonanie wstępnego rozpoznania. Zostały opracowane indywidualne plany terapii logopedycznej i rewalidacji wad wymowy. Z dziećmi, które nie wymagały terapii logopedycznej, prowadzono terapię pedagogiczną mającą na celu wspieranie ogólnego rozwoju (zajęcia odbywały się w kontakcie indywidualnym). Terapia była dostosowana do indywidualnych potrzeb i możliwości dziecka. W celu usprawnienia terapii logopeda był w ciągłym kontakcie z rodzicami. Na bieżąco informował ich o efektach pracy z dzieckiem oraz przekazywał im zalecenia do pracy w domu.

Realizując swoje zadania Placówka współpracuje z różnymi instytucjami, organizacjami pozarządowymi i firmami. Są to m.in. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Siemianowicach Śl., Samodzielny Publiczny Zakład Terapii Uzależnień i Współzależnienia w Siemianowicach Śl., Sąd Rejonowy w Siemianowicach Śl., Komenda Miejska Policji w Siemianowicach Śl., Urząd Miasta Siemianowice Śląskie, Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych „COGITO” w Siemianowicach Śląskich.

W ciągu całego roku 2017 w Placówce przebywało narastająco 76 dzieci (w tym 38 dziewcząt i 38 chłopców) z 50 rodzin mieszkających w centrum Siemianowic Śląskich, a także przy ul. Chemicznej. 2 dzieci trafiło do Placówki na mocy postanowienia sądu. Wiek dzieci zawierał się w zakresie od 2,5 do 15 lat. Dzieci są uczniami szkół podstawowych nr 3, 5, 6, 11, 13 oraz Zespołu Szkół nr 2 i Zespołu Szkół nr 3.

W Placówce dzieci korzystały z pomocy w formie wyżywienia. Dzieci w wieku od 2,5 do 4 lat otrzymywały śniadania i obiady, natomiast dzieci starsze w dni szkolne korzystały z kolacji, a w dni robocze wolne od nauki szkolnej z obiadów i kolacji.

W 2017 r. Placówka realizowała dla dzieci następujące działania:

- zajęcia kształtujące umiejętność prawidłowej realizacji obowiązku szkolnego;
- cotygodniowe zajęcia prowadzone w koedukacyjnych grupach wiekowych oraz codzienne spotkania w grupach, mające na celu m.in. integrację grupy oraz profilaktykę;
- zebrania społeczności Placówki;
- zajęcia plastyczne i praktyczno – techniczne;

- zajęcia muzyczne, w tym zajęcia z rytmiki dla dzieci w wieku od 2,5 do 4 lat;
- zajęcia sportowe;
- zajęcia kulinarne;
- zajęcia ekologiczne;
- edukację czytelniczną;
- zajęcia artystyczno – teatralne;
- kształtowanie i utrwalanie nawyków higienicznych u dzieci, promowanie zdrowia;
- bieżące monitorowanie sytuacji szkolnej i socjalno – bytowej dziecka;
- imprezy okolicznościowe (Spotkanie Wielkanocne, Dzień rodziny, Festyn Rodzinny „Smerfne lato”, Spotkanie Bożonarodzeniowe, karnawałowy bal przebierańców, obchody Dnia Wody, Międzynarodowy Dzień Książki, Dzień Flagi, Dzień Dziecka, wizyta św. Mikołaja w Placówce, konkurs kulinarny „Masterchef”, zajęcia taneczne „Dance star”, Straszniak games);
- wyjścia i wycieczki (np. wycieczka do ZOO w Chorzowie, wyjścia na seanse kinowe i przedstawienia teatralne, udział w Biegu Wiosny i Biegu Lata, wizyty w parku wodnym „Aquadrom” w Rudzie Śląskiej, „Disco Wrotka” - nauka jazdy na wrotkach w rytm muzyki, wizyta w sali zabaw „Kraina Czarów” w Katowicach, wyjścia do kręgielni, wizyta w siemianowickiej jednostce Straży Pożarnej).

Poza tym na bieżąco są obchodzone urodziny każdego dziecka uczęszczającego do Placówki.

Dzięki systematycznej pracy z dziećmi i ich rodzinami, szkołami i innymi instytucjami udało się częściowo zniwelować zaniedbania socjalno-bytowe i wychowawcze u dzieci poprzez:

- poprawę ich funkcjonowania w społeczeństwie;
- zmniejszenie prawdopodobieństwa sięgnięcia przez nie po alkohol i narkotyki;
- lepsze radzenie sobie ze stresem i problemami dnia codziennego;
- nabycie umiejętności nawiązywania i utrzymywania bliskich relacji z innymi ludźmi, rozwinięcie umiejętności komunikacyjnych (w tym konstruktywnego wyrażania emocji, uczuć i potrzeb);
- poprawę wyników w nauce;

- nabycie umiejętności konstruktywnego spędzania czasu wolnego;
- częściową poprawę w zakresie pełnienia przez rodziców ich ról.

W 2017 r. Placówka zyskała nowe wyposażenie: atestowane i certyfikowane stoły oraz krzesła z regulowaną wysokością, chłodziarko-zamrażarkę, mikser, router internetowy. Baza dydaktyczna została uzupełniona o zabawki, gry edukacyjne, materiały plastyczne, artykuły sportowe oraz wyprawki edukacyjne dla najmłodszych dzieci.

Pomalowano hol, szatnię oraz jadalnię. W jadalni, świetlicy, pokoju kierownika oraz pokoju pracownika socjalnego zamontowano nowe rolety.

Od stycznia 2016 roku na stronie internetowej MOPS (<http://www.mops.siemianowice.pl/wp/>) w zakładce „Specjalistyczna Placówka – SD - Aktualności” regularnie ukazują się relacje z zajęć odbywających się w Placówce w poszczególnych miesiącach.

6. POMOC INSTYTUCJONALNA

Jednym z zadań MOPS jest kierowanie i umieszczanie osób w domach pomocy społecznej (DPS). DPS zapewnia całodobową opiekę oraz zaspokaja niezbędne potrzeby bytowe, społeczne, edukacyjne i religijne. Osoba wymagająca całodobowej opieki może ubiegać się o skierowanie do DPS w przypadku, gdy pomoc w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania jest niewystarczająca.

W 2017 roku, w stosunku do roku 2016, nastąpił znaczny wzrost zainteresowania pomocą w formie pobytu w DPS. Do DPS skierowano 43 osoby (28 kobiet, 15 mężczyzn), wobec 22 osób skierowanych w 2016 roku. Natomiast łącznie na przestrzeni roku sprawozdawczego na umieszczenie w DPS oczekiwało 56 osób (w 2016 r. - 34 osoby). Spośród osób oczekujących na wolne miejsce, we właściwych DPS w ciągu 2017 r. zostało umieszczonych 21 osób: 14 kobiet i 7 mężczyzn (w 2016 r. umieszczono 20 osób). Na dzień 31.12.2017 r. na miejsce w DPS oczekiwało 30 osób (rok wcześniej było ich 13). Poniższa tabela przedstawia strukturę osób oczekujących na umieszczenie oraz umieszczonych w poszczególnych typach DPS.

Tabela nr 6. Osoby umieszczone i oczekujące na umieszczenie w DPS w 2017 r., według typów DPS.

Typy DPS	Liczba osób:				
	skierowanych do DPS w 2017 r.	oczekujących na umieszczenie w DPS (narastająco)	umieszczonych w DPS w 2017 r.	przebywających w DPS w 2017 r.	oczekujących na umieszczenie w DPS (stan na 31.12. 2017 r.)
dla osób w podeszłym wieku	10	12	2	15	5
dla osób przewlekle somatycznie chorych	7	8	4	28	4

dla osób przewlekle psychicznie chorych	6	8	4	55	4
dla dorosłych niepełno-sprawnych intelektualnie	3	8	3	13	5
dla osób niepełno-sprawnych fizycznie	19	22	8	31	12
dla dzieci i młodzieży niepełno-sprawnych intelektualnie	0	0	0	2	0
Razem	43 (*)	56 (*)	21	144	30

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

Objaśnienie do tabeli

(*) Dwie osoby zostały skierowane do dwóch typów DPS i oczekiwały na miejsce w nich.

W całym 2017 r. MOPS opłacał pobyt w DPS dla 144 osób. Na dzień 31.12.2017 r. w DPS przebywały 123 osoby. Łączny koszt poniesiony przez miasto stanowił kwotę 3.487.430,86 zł. Zapłacono za 1.482 osobodni. Średni miesięczny koszt pobytu 1 osoby w DPS wynosił 2.353,19 zł. Przeciętnie 1 osoba przebywała w DPS około 10 miesięcy.

Poniższa tabela obrazuje zmiany kosztów pobytu w DPS w ostatnich latach.

Tabela nr 7. Odpłatność gminy Siemianowice Śląskie za pobyt mieszkańców w DPS.

Rok	Liczba mieszkańców przebywających w DPS w ciągu roku	Całkowita kwota, którą miasto zapłaciło za pobyt mieszkańców w DPS (w zł)	Średni miesięczny koszt pobytu 1 osoby w DPS (w zł)
2013	145	2.859.649,14	2.011,00
2014	151	3.161.134,24	2.070,00
2015	155	3.246.195,01	2.114,79

2016	148	3.395.253,76	2.219,12
2017	144	3.487.430,86	2.353,19

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

Z członkami rodzin podpisywano umowy dotyczące partycypacji w kosztach utrzymania mieszkańca w DPS. Łączna kwota wpłat uiszczonych przez członków rodzin osób przebywających w DPS na częściowe pokrycie kosztów ich pobytu wyniosła w 2017 r. 109.704,79 zł.

W Siemianowicach Śląskich funkcjonują 2 DPS, które przyjmują mieszkańców miasta, jak również osoby spoza niego. W 2017 r. w DPS dla osób przewlekle psychicznie chorych przy ul. Św. Barbary 5 umieszczono 7 osób (w tym 3 mieszkańców Siemianowic Śl.). Na przestrzeni całego roku ze wsparcia tej placówki skorzystało 96 osób. W DPS dla dorosłych kobiet niepełnosprawnych intelektualnie przy ul. Maciejkowickiej 8 umieszczono 3 osoby (w tym 2 mieszkanki Siemianowic Śl.). 46 osób skorzystało ze wsparcia tego DPS na przestrzeni całego roku.

7. POWODY TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ KLIENTÓW MOPS

Zgodnie z Ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, świadczenia przyznawane w ramach pomocy społecznej są skierowane do osób i rodzin, które nie są w stanie przezwyciężyć trudnych sytuacji życiowych wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Prawo do świadczeń pomocy społecznej przysługuje:

- osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty 634 zł;
- osobom w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty 514 zł.

Pomoc jest udzielana z powodów, które są wymienione w poniższej tabeli.

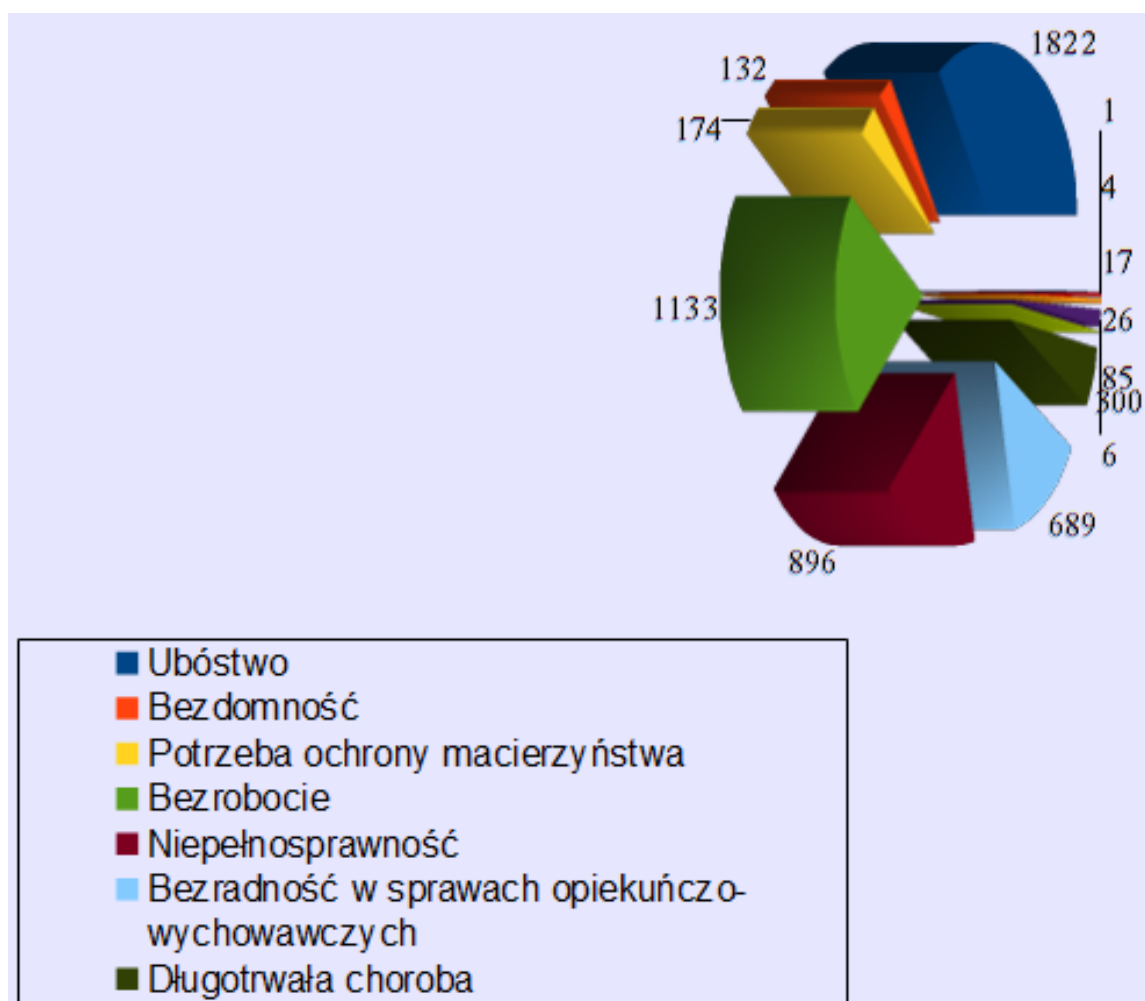
Tabela nr 8. Powody przyznania pomocy MOPS w 2017 roku.

Powód trudnej sytuacji życiowej		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	1	1822	3939
Bezrobocie	2	1133	2829
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego – ogółem	3	689	2189
w tym : rodziny niepełne		164	520
rodziny wielodzietne		56	325
Niepełnosprawność	4	896	1557
Potrzeba ochrony macierzyństwa	5	174	878
w tym : wielodzietność		108	635
Długotrwała lub ciężka choroba	6	300	466
Bezdomność	7	132	145
Alkoholizm	8	85	135
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	9	26	29
Narkomania	10	17	21

Przemoc w rodzinie	11	6	19
Zdarzenie losowe	12	4	15
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	13	1	2
Sytuacja kryzysowa	14	1	1
Kłeska żywiołowa lub ekologiczna	15	0	0
Sieroctwo	16	0	0
Trudności w integracji osób, które otrzymały w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	17	0	0

Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS-03.

Wykres nr 5. Liczebność rodzin, którym przyznano pomoc MOPS w 2017 r. wg poszczególnych powodów przyznania wsparcia.

Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS-03.

Podobnie jak w poprzednich latach, głównymi przyczynami ubiegania się o pomoc były kolejno: ubóstwo, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, niepełnosprawność.

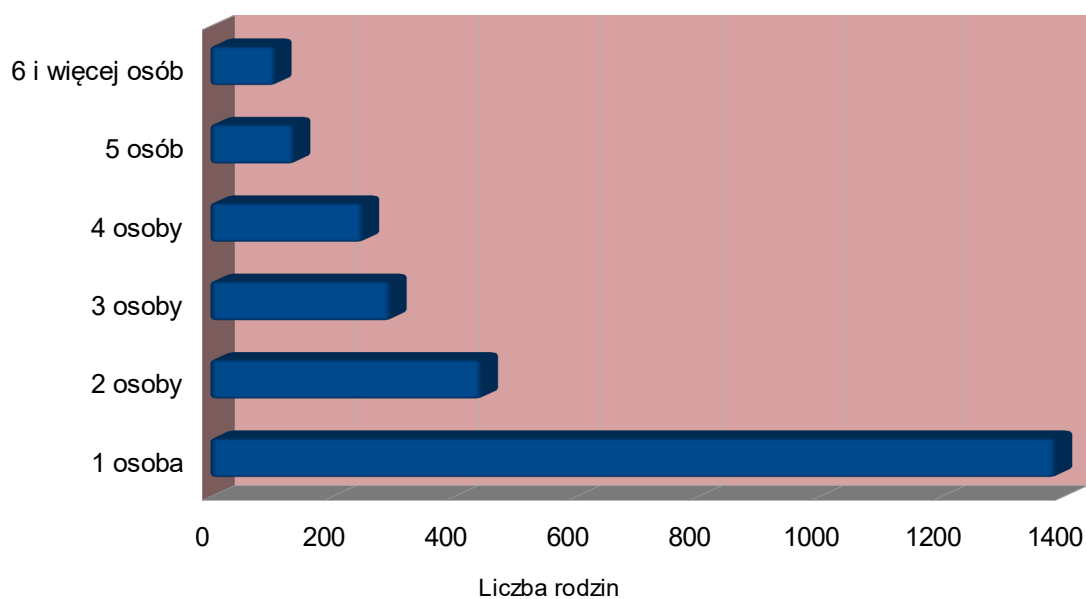
Struktura rodzin korzystających z pomocy MOPS została zaprezentowana poniżej w tabeli oraz na wykresach. Z przedstawionych danych wynika, że najwięcej jest gospodarstw jednoosobowych. Wśród rodzin z dziećmi dominują te z jednym lub dwojgiem dzieci. W grupie rodzin z dziećmi niemal połowę stanowią rodziny niepełne.

Tabela nr 9. Typy rodzin objętych pomocą społeczną w 2017 roku.

WYSZCZEGÓLNIENIE		Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach
1		2		3
RODZINY OGÓŁEM (wiersze 2+3+4+5+6+7)		Nr wiersza	2627	5590
		1		
o liczbie osób	1	2	1389	1389
	2	3	446	892
	3	4	296	888
	4	5	251	1004
	5	6	138	690
	6 i więcej	7	107	727
w tym (z wiersza 1): rodziny z dziećmi ogółem (wiersze 9+10+11+12+13+14+15)		8	882	3405
o liczbie dzieci	1	9	352	960
	2	10	296	1126
	3	11	138	676
	4	12	64	386
	5	13	17	122
	6	14	8	67
	7 i więcej	15	7	68
RODZINY NIEPEŁNE OGÓŁEM (wiersze 17+18+19+20)		16	397	1268
o liczbie dzieci	1	17	192	446
	2	18	120	392
	3	19	53	233
	4 i więcej	20	32	197
RODZINY EMERYTÓW I RENCISTÓW OGÓŁEM (wiersze 22+23+24+25)		21	385	627
o liczbie osób	1	22	244	244
	2	23	88	176
	3	24	25	75
	4 i więcej	25	28	132

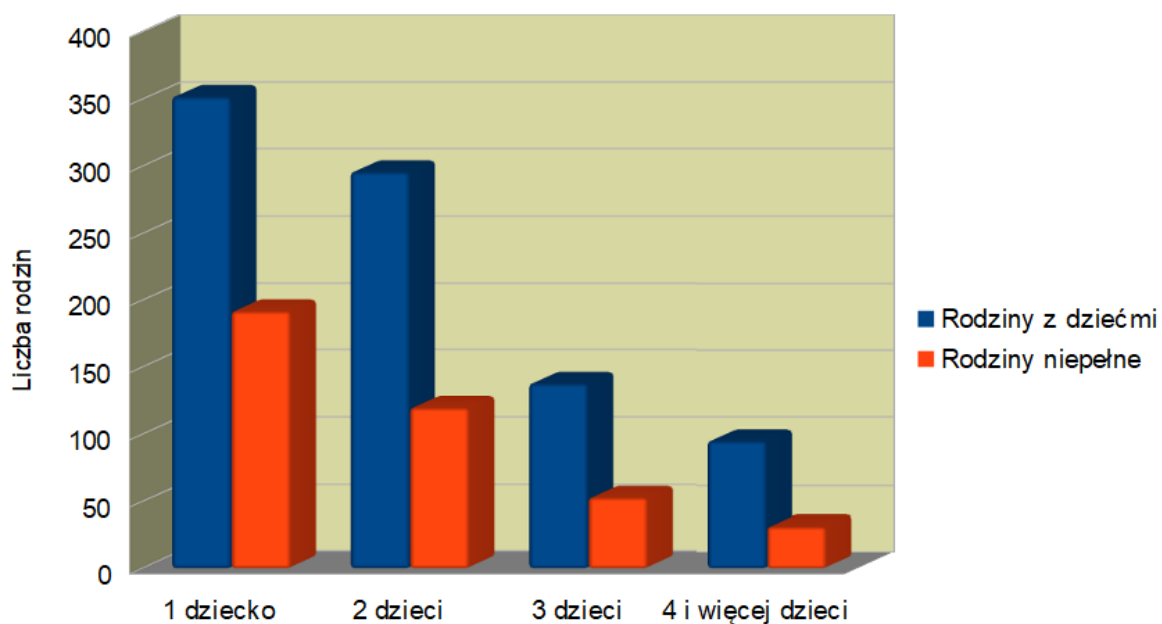
Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS-03.

Wykres nr 6. Liczebność rodzin objętych pomocą MOPS w 2017 r. (z uwzględnieniem liczby członków rodziny).

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

Wykres nr 7. Liczba rodzin z dziećmi, w tym rodzin niepełnych, objętych pomocą MOPS w 2017 r.

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

W kręgu szczególnego zainteresowania pracowników socjalnych MOPS znajdują się osoby bezdomne. Poniższa tabela zawiera informacje dotyczące tej grupy podopiecznych.

Tabela nr 10. Osoby bezdomne w latach 2014-2017.

	Rok 2017	Rok 2016	Rok 2015	Rok 2014
Ogólna liczba osób bezdomnych	132	132	124	87
Liczba osób bezdomnych, które skorzystały z pomocy w formie schronienia	101	95	85	85

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

Warto dodać, że wśród osób, które w 2017 r. skorzystały ze schronienia, było 88 osób dorosłych oraz 13 dzieci (w roku 2016 struktura była następująca: 84 osoby dorosłe, 11 dzieci).

Poza udzielaniem pomocy w formie schronienia, MOPS wspierał osoby bezdomne poprzez zapewnienie posiłku oraz pomocy finansowej. Ponieważ w Siemianowicach Śl. nie ma noclegowni ani schroniska, bezdomni są kierowani do placówek w innych miejscowościach (na podstawie umów zawartych pomiędzy MOPS i podmiotami prowadzącymi te placówki). W okresie od stycznia 2017 r. do czerwca 2017 r. MOPS kierował bezdomnych do Centrum Pomocy Potrzebującym - Schroniska „Arka” w Dąbrowie Górniczej, natomiast w okresie od lipca 2017 r. do końca 2017 r. - do placówek Chrześcijańskiego Stowarzyszenia Dobroczynnego oraz schroniska prowadzonego przez Fundację „Zacisze Grażyny”, zlokalizowanego w miejscowości Niewiesz.

W roku sprawozdawczym bezdomne kobiety w ciąży oraz matki z małoletnimi dziećmi mogły znaleźć schronienie m.in. w Schronisku dla Bezdomnych Samotnych Matek z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Cięży, mieszczącym się przy ul. Sobieskiego 21 w Siemianowicach Śląskich, prowadzonym przez Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta Koło Siemianowice Śląskie.

Dobrze układa się współpraca MOPS z podmiotami prowadzącymi placówki dla osób bezdomnych. W razie potrzeby Siemianowickie Stowarzyszenie „Wzajemna pomoc” oraz Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Siemianowicach Śl. udostępniały miejsca noclegowe

osobom oczekującym na miejsca w noclegowniach lub na wyjaśnienie spraw osobistych. Ponadto MOPS mógł liczyć na Śląskie Stowarzyszenie Charytatywne „Przystań”, w którym bezdomni mogli otrzymać wsparcie w formie posiłku, kąpieli oraz używanej odzieży. W nocy z 8 na 9 lutego 2017 roku odbyło się coroczne badanie dotyczące osób bezdomnych, w którym wzięli udział pracownicy socjalni MOPS.

8. PRACA SOCJALNA I PORADNICTWO SPECJALISTYCZNE

8.1. Praca socjalna

Praca socjalna jest profesjonalną działalnością pracowników socjalnych polegającą na udzielaniu jednostkom, grupom lub społecznościom pomocy we wzbogacaniu lub odbudowywaniu ich zdolności do społecznego funkcjonowania oraz na tworzeniu sprzyjających warunków społecznych. Stanowi zespół umiejętnie zaplanowanych i powiązanych ze sobą działań. To mechanizm polityki społecznej służący rozwiązywaniu problemów społecznych, zapobieganiu ich natężeniu oraz aktywizowaniu jednostek i grup do samopomocy. Praca socjalna spełnia szereg istotnych funkcji, m.in.:

- edukacyjną, ponieważ uczy samodzielności w rozwiązywaniu własnych problemów;
- profilaktyczną w zakresie zapobiegania wykluczeniu społecznemu;
- ratowniczą, gdyż jest mechanizmem ratującym jednostki i rodziny w sytuacjach kryzysowych;
- partycypacyjną, czyli angażującą środowiska do współdziałania i budującą lokalne powiązania, koalicje na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.

Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej zawiera aktualną definicję pracy socjalnej. Praca socjalna została zdefiniowana jako działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.

Główne metody pracy socjalnej to praca z indywidualnym przypadkiem, praca socjalna z grupą oraz animowanie środowiska lokalnego. Podstawową metodą pracy socjalnej stosowaną w pomocy społecznej była i nadal jest praca z indywidualnym przypadkiem. Obszarem jej zastosowania jest każde środowisko, z którym pracownik ma kontakt. Do pracy z indywidualnym przypadkiem włącza się pracę z rodziną, polegającą na pomocy w rozwiązywaniu życiowych problemów poprzez bezpośrednie oddziaływanie na klienta i jego najbliższych.

W roku sprawozdawczym klienci byli motywowani i kierowani do udziału w projektach, w które zaangażowany był MOPS. Były to projekty „Triathlon możliwości:

integracja, edukacja, praca”, „Inwestuj w siebie” i „Program wsparcia dla osób długotrwale bezrobotnych i niepełnosprawnych w Klubie Integracji Społecznej”.

Narzędziem najczęściej stosowanym w pracy socjalnej jest wywiad środowiskowy. Służy rozeznaniu sytuacji osobistej, rodzinnej, zawodowej, zdrowotnej i dochodowej. Jest przeprowadzany w celu udzielenia pomocy osobom i rodzinom.

W 2017 roku przeprowadzono 6.817 wywiadów, w tym: 1.194 wywiady środowiskowe cz. I, 5.054 wywiady cz. IV (tzw. aktualizacje wywiadów), 466 wywiadów u osób zobowiązanych do alimentacji, a także 103 wywiady cz. VIII i IX na zlecenie UM.

UM zlecał przeprowadzenie wywiadów w celu potwierdzenia sprawowania opieki przez osoby ubiegające się albo pobierające świadczenie pielęgnacyjne, zasiłek dla opiekuna, specjalny zasiłek opiekuńczy lub świadczenie wychowawcze. Przeprowadzenie wywiadów było zlecane także w sytuacji wystąpienia wątpliwości odnośnie tego, czy świadczenie wychowawcze jest wydatkowane zgodnie z celem i czy nie jest marnotrawione.

Ponadto pracownicy socjalni sporządzali na potrzeby Sądu Rejonowego opinie i informacje dotyczące m. in. funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi oraz osób częściowo lub całkowicie ubezwłasnowolnionych. Sporządzali także informacje i protokoły dla innych OPS i PCPR, głównie na temat sytuacji rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej poza Siemianowicami Śląskimi.

Pracownik socjalny MOPS przeprowadzał dla ośrodków pomocy społecznej z całego kraju wywiady w Centrum Leczenia Oparzeń w Siemianowicach Śląskich. W 2017 roku 76 wywiadów dotyczyło objęcia pacjentów Centrum prawem do świadczeń opieki zdrowotnej, a 11 wywiadów odnosiło się do umieszczenia pacjentów w domu pomocy społecznej, zakładzie opiekuńczo-leczniczym, schronisku dla bezdomnych.

Innym wykorzystywanym w pracy socjalnej narzędziem jest kontrakt socjalny, stanowiący dopełnienie ustaleń oraz zobowiązań dokonanych pomiędzy klientem i pracownikiem socjalnym podczas przeprowadzania wywiadu środowiskowego. Jego celem jest podejmowanie przez klientów działań służących ich usamodzielnieniu i poprawie sytuacji socjalno-bytowej. W 2017 roku zawierano kontrakty socjalne z osobami rekrutowanymi do projektów realizowanych przez MOPS. Ponadto zawarto 43 kontrakty z

osobami bezdomnymi oraz 2 kontrakty w rodzinach z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.

Pracownicy socjalni uczestniczą w spotkaniach grup roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Zapobiegania Przemocy w Rodzinie, w ramach prowadzonych procedur „Niebieskiej Karty”.

Sąd ustanawia pracowników MOPS, głównie pracowników socjalnych, opiekunami prawnymi osób całkowicie ubezwłasnowolnionych oraz kuratorami osób częściowo ubezwłasnowolnionych, w sytuacji gdy te osoby nie mają rodziny czy bliskich osób, które mogłyby i chciałyby sprawować nad nimi opiekę lub kuratelę. W roku sprawozdawczym 5 pracowników socjalnych sprawowało opiekę nad 6 osobami całkowicie ubezwłasnowolnionymi, natomiast 3 pracowników pełniło funkcję kuratorów dla 3 osób częściowo ubezwłasnowolnionych.

Pracownicy socjalni aktywnie uczestniczą w organizacji corocznego festynu z okazji Europejskiego Dnia Sąsiada (m. in. pozyskują sponsorów, pieką ciasta, pomagają w prowadzeniu gier i zabaw podczas imprezy).

8.2. Poradnictwo specjalistyczne

Na podstawie art. 46 Ustawy o pomocy społecznej poradnictwo jest świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód. Poradnictwo specjalistyczne obejmuje przede wszystkim poradnictwo prawne i psychologiczne.

8.2.1. Poradnictwo prawne

Poradnictwo prawne polega na udzielaniu informacji o obowiązujących przepisach dotyczących m.in. zabezpieczenia społecznego, prawa rodzinnego i opiekuńczego, ochrony praw lokatorów. Obejmuje porady ustne oraz pomoc w formie pisania pozwów i pism do sądów, urzędów i innych instytucji, w sprawach ważnych dla osób ubiegających się o takie wsparcie.

Ogółem w 2017 roku z poradnictwa skorzystało 418 osób. Udzielono im 538 porad, z których 261 obejmowało przygotowanie różnego rodzaju pism. Wśród zagadnień, których dotyczyły porady, były sprawy rodzinno-opiekuńcze, rodziny zastępcze, rozwody, separacje małżeństwa, sprawy alimentacyjne (często łączone z ustaleniem ojcostwa),

sprawy mieszkaniowe, świadczenia z ubezpieczenia społecznego, uprawnienia osób niepełnosprawnych itd. W związku ze skomplikowaną sytuacją rodzinną, bytową i zawodową osób korzystających z porad (głównie klientów pomocy społecznej), sprawy nierzadko były wielowątkowe. Dla osób otrzymujących porady, stanowiły one realną i konkretną pomoc w rozwiązywaniu trudnych problemów osobistych oraz rodzinnych.

8.2.2. Poradnictwo psychologiczne

Oferowana przez MOPS pomoc psychologiczna jest skierowana do mieszkańców Siemianowic Śląskich. Po pomoc zgłaszały się osoby znajdujące się w kryzysie, ale też pacjenci ze zdiagnozowanymi zaburzeniami psychicznymi, wymagający podejścia terapeutycznego. Część osób skorzystała z poradnictwa, które dotyczyło m.in. kwestii opiekuńczo-wychowawczych, spraw z zakresu szeroko rozumianej psychoedukacji. Każdorazowo częstotliwość odbywanych sesji była uzależniona od indywidualnych potrzeb i możliwości klientów.

9. PROJEKTY SPOŁECZNE MOPS

9.1. Projekt pozakonkursowy pn. „Inwestuj w siebie”

Projekt społeczny, który otrzymał w trybie pozakonkursowym dofinansowanie ze środków EFS w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 (oś priorytetowa IX „Włączenie społeczne”, działanie 9.1 „Aktywna integracja”, poddziałanie 9.1.6 „Programy aktywnej integracji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym – tryb pozakonkursowy”). Przyznana kwota dofinansowania wyniosła 1.894.379,70 zł, natomiast całkowita zaplanowana wartość projektu to 2.228.682,00 zł.

Okres realizacji rozpoczął się 01.12.2015 r. i trwał do 31.12.2017 r. Projekt miał zaktywizować społecznie i zawodowo 200 mieszkających w Siemianowicach Śląskich osób (120 kobiet i 80 mężczyzn) zagrożonych lub dotkniętych wykluczeniem społecznym. Zaplanowane działania były adresowane do:

- osób bezrobotnych oddalonych od rynku pracy (osoby bierne zawodowo zaliczone do III profilu pomocy wg klasyfikacji PUP),
- osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi,
- usamodzielnianych wychowanków opuszczających pieczę zastępczą,
- rodzin bezradnych w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

W 2017 roku uczestnicy projektu byli objęci następującymi działaniami:

- indywidualnym poradnictwem psychologicznym;
- zajęciami grupy wsparcia dla osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi;
- indywidualnym poradnictwem prawnym;
- treningiem kompetencji wychowawczych;
- indywidualnym poradnictwem pedagogiczno – psychologicznym;
- warsztatami z autoprezentacji;
- warsztatami dotyczącymi kreowania własnego wizerunku;

- pracą socjalną realizowaną przez dwóch pracowników socjalnych i jednego asystenta rodziny;
- pracą specjalistów ds. staży i ds. szkoleń zawodowych;
- indywidualnym doradztwem zawodowym;
- 6-miesięcznymi stażami oraz szkoleniami podnoszącymi/zmieniającymi kwalifikacje zawodowe;
- zajęciami dotyczącymi racjonalnego prowadzenia gospodarstwa domowego (w tym treningiem budżetowym i treningiem kulinarnym), zajęciami z dietetykiem, zajęciami prozdrowotnymi w ramach „Laboratorium Dnia Codziennego”;
- wsparciem dla otoczenia w formie „Pogotowia edukacyjnego” i opieki nad dziećmi rodziców uczestniczących w zajęciach programowych.

9.2. Projekt konkursowy pn. „Triathlon możliwości: integracja, edukacja, praca”

Projekt realizowany w partnerstwie trójsektorowym. Liderem wiodącym jest Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta Koło Siemianowice Śląskie (sektor społeczny), natomiast partnerami są MOPS działający w imieniu gminy (sektor publiczny) oraz Mega Centrum Rozwoju z siedzibą w Bytomiu (sektor prywatny). Projekt otrzymał w trybie konkursowym dofinansowanie ze środków EFS w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 (oś priorytetowa IX „Włączenie społeczne”, działanie 9.1 „Aktywna integracja”, poddziałanie 9.1.5 „Programy aktywnej integracji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym – tryb konkursowy”). Przyznana kwota dofinansowania wyniosła 1.757.516,22 zł, natomiast całkowita zaplanowana wartość projektu to 1.850.017,08 zł.

Realizacja projektu obejmuje okres od 01.05.2016 roku do 30.09.2018 roku. Projekt ma zaktywizować zawodowo i społecznie 160 mieszkających w Siemianowicach Śląskich osób (108 kobiet i 52 mężczyzn) zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.

Adresatami zaplanowanych działań są:

- osoby bezrobotne zakwalifikowane do III profilu pomocy wg klasyfikacji PUP, w tym bierne zawodowo;
- osoby samotnie wychowujące dzieci, korzystające ze świadczeń pomocy społecznej;

- rodziny z dzieckiem z niepełnosprawnością w wieku do 16 roku życia;
- osoby niepełnosprawne.

W 2017 roku uczestnicy projektu byli objęci następującymi działaniami:

- pracą socjalną realizowaną przez dwóch pracowników socjalnych i jednego asystenta rodziny w ramach „Centrum Wsparcia Środowiskowego”;
- indywidualnym doradztwem zawodowym;
- pracą doradcy zawodowego i specjalisty ds. staży;
- stażami w ramach aktywizacji zawodowej.

9.3. Projekt pn. „Rodzinna integracja”

Projekt został dofinansowany w trybie konkursowym ze środków EFS w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 (oś priorytetowa IX „Włączenie społeczne”, działanie 9.2 „Dostępne i efektywne usługi społeczne i zdrowotne”, poddziałanie 9.2.5 „Rozwój usług społecznych – tryb konkursowy”).

Projekt jest realizowany w partnerstwie MOPS (lider) oraz Stowarzyszenia na Rzecz Rodziny i Zastępczego Rodzicielstwa „Nowy Dom” (partner). Całkowita zaplanowana wartość projektu wyniosła 498.044,51 zł, a przyznana kwota dofinansowania to 463.181,39 zł. Okres realizacji rozpoczął się 01.09.2016 r. i będzie trwał do 31.08.2018 r.

Celem projektu jest rozwinięcie środowiskowych form opieki nad dziećmi i młodzieżą poprzez rozszerzenie oferty wsparcia dla Specjalistycznej Placówki Wsparcia Dziennego dla Dzieci w Siemianowicach Śląskich oraz poprawa funkcjonowania rodzin zastępczych.

Działania projektu są adresowane do:

- 15 wychowanków rodzin zastępczych zamieszkujących w Siemianowicach Śląskich;
- 49 wychowanków Specjalistycznej Placówki Wsparcia Dziennego dla Dzieci w Siemianowicach Śląskich.

W 2017 r. w ramach projektu MOPS realizował następujące działania skierowane do uczestników:

- program pracy korekcyjnej i reedukacyjnej „Razem”, prowadzony przez pedagoga i psychologa;

- zajęcia kulturalne w formie wyjść do instytucji kultury;
- warsztaty komputerowe;
- wycieczkę edukacyjną do Afrykarium we Wrocławiu;
- zajęcia z języka angielskiego;
- zajęcia grupy konsultacyjnej dla rodziców zastępczych oraz wsparcie korekcyjne dla dzieci, prowadzone przez pedagogów i psychologa;
- wyjazdy weekendowe oraz wyjazdowe warsztaty pn. „Open by horses”.

9.4. Projekt pn. „Program wsparcia dla osób długotrwale bezrobotnych i niepełnosprawnych w Klubie Integracji Społecznej”

Projekt realizowany w trójsektorowym partnerstwie. Liderem wiodącym jest firma „Łukasz Gołębiowski – INTEREGO – SZKOLENIA, DORADZTWO, TERAPIA” (sektor prywatny), natomiast partnerami są MOPS działający w imieniu gminy (sektor publiczny) oraz Siemianowickie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski „Imperium Słońca” (sektor społeczny).

Projekt otrzymał dofinansowanie ze środków EFS w trybie konkursowym w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 (oś priorytetowa IX „Włączenie społeczne”, działanie 9.1 „Aktywna integracja”, poddziałanie 9.1.5 „Programy aktywnej integracji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym – tryb konkursowy”). Przyznana kwota dofinansowania wyniosła 936.606,19 zł, natomiast całkowita zaplanowana wartość projektu to 985.901,25 zł. Okres realizacji rozpoczął się 01.04.2016 roku i będzie trwał do 31.08.2018 roku.

Celem projektu jest włączenie społeczne 180 osób bezrobotnych, nieaktywnych zawodowo i niepełnosprawnych (90 kobiet i 90 mężczyzn), zamieszkałych w Siemianowicach Śląskich.

Zaplanowane działania są adresowane do:

- osób bezrobotnych;
- osób niepełnosprawnych.

W 2017 r. uczestnicy projektu byli objęci następującymi działaniami:

- pracą specjalistów ds. staży oraz ds. szkoleń zawodowych;
- 6-miesięcznymi stażami;

- kursami zawodowymi.

9.5. Nowe projekty, którym w 2017 r. przyznano dofinansowanie z EFS

W 2017 roku MOPS pozyskał z EFS dofinansowanie na realizację niżej wymienionych projektów.

- 1) „Ucieczka od bierności”. Głównym celem projektu jest wzrost dostępności i jakości usług społecznych dla 140 osób zagrożonych lub dotkniętych wykluczeniem społecznym. Projekt obejmuje utworzenie Placówki Wsparcia Dziennego dla Dzieci oraz Centrum Usług Społecznych. Okres realizacji: od 01.01.2018 roku do 31.12.2019 roku.
- 2) „Inwestuj w siebie”. Kontynuacja projektu o tej samej nazwie, którego działania dobiegły końca 31.12.2017 roku. Realizacja nowej edycji projektu rozpoczęła się 01.01.2018 r., a zakończy się 31.12.2020 roku. Działania są skierowane do 180 osób z następujących grup docelowych: osoby bezrobotne oddalone od rynku pracy, osoby mające problemy opiekuńczo – wychowawcze i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, osoby niepełnosprawne (w tym osoby z zaburzeniami psychicznymi).
- 3) „SORSAL Siemianowicki Obszar Rewitalizacji Społecznej i Aktywności Lokalnej”. Głównym celem projektu jest aktywizacja społeczna i zawodowa 100 osób w wieku aktywności zawodowej, które należą do społeczności lokalnych zamieszkujących w Siemianowicach Śląskich tereny uznane w Lokalnym Programie Rewitalizacji za zdegradowane i wymagające rewitalizacji, czyli Michałkowice z "Nowym Światem" oraz Śródmieście ze Srokowcem. Okres realizacji: od 01.06.2018 roku do 31.05.2020 roku.

9.6. Projekty realizowane w ramach wsparcia dla rodzin zastępczych

9.6.1. Obchody Dnia Rodzicielstwa Zastępczego

Dzięki wykorzystaniu środków własnych oraz pomocy sponsorów i darczyńców, MOPS, Bajkowe Przedszkole, Stowarzyszenie na Rzecz Rodziny i Zastępczego Rodzicielstwa „Nowy Dom”, Stowarzyszenie Mieszkańców Siemianowic oraz HKS Siemianowiczanka wspólnie zorganizowały piknik z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego. Impreza odbyła się 26 maja 2017 r. na boisku do gry w hokeja na trawie przy ul. Olimpijskiej. Uczestniczące w imprezie dzieci i osoby dorosłe mogły korzystać z różnych atrakcji, takich jak gry i konkursy, występy artystyczne, malowanie buziek, modelowanie

balonów, bańki mydlane, dmuchańce, autka akumulatorowe, pokazy straży miejskiej, policji i pogotowia ratunkowego, rozgrywki hokeja na trawie, trampoliny, przejażdżki na koniach, wata cukrowa i grill.

Piknik stworzył okazję nie tylko do przyjemnego spędzenia czasu podczas wspólnej zabawy, ale również do integracji rodzin zastępczych ze środowiskiem lokalnym, promowania idei rodzicielstwa zastępczego oraz wymiany spostrzeżeń i doświadczeń na ten temat.

9.6.2. Asystenci rodziny oraz koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej

W ramach „Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2017” MOPS otrzymał z Funduszu Pracy i rezerwy celowej budżetu państwa dotację przeznaczoną na:

- dofinansowanie kosztów zatrudnienia asystentów rodziny w kwocie 68.580,00 zł;
- dofinansowanie kosztów zatrudnienia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w kwocie 60.000,00 zł.

9.7. Program pn. „Aktywny Samorząd”

Rok 2017 był kolejnym, w którym MOPS realizował ten program. Łącznie w ramach tej edycji wydano 118.943 zł. „Aktywny Samorząd” jest finansowany ze środków PFRON. W programie wyodrębniono 2 moduły. W ramach modułu I osoby niepełnosprawne mogły m.in. uzyskać dofinansowanie zakupu specjalistycznych protez nierefundowanych przez NFZ. Ponadto było możliwe ubieganie się o dofinansowanie prawa jazdy kat. B, pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego i jego oprogramowania, dofinansowanie kosztów pobytu dziecka w żłobku lub przedszkolu, pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu. W ramach tego modułu złożono 14 wniosków, z których pozytywnie rozpatrzono 12. Natomiast moduł II dotyczył dofinansowania kosztów nauki osób niepełnosprawnych na poziomie wyższym. Mieszkańcy złożyli 46 wniosków - pozytywnie zaopiniowano 45.

9.8. Program pomocy sąsiedzkiej

Celem realizowanego od kilku lat programu „Dobrze mieć sąsiada” jest zwrócenie uwagi na potrzebę integracji i aktywizacji społecznej sąsiadów w ich lokalnym środowisku oraz propagowanie idei pomocy sąsiedzkiej w Siemianowicach Śląskich.

W witrynie internetowej MOPS funkcjonuje strona, której zadaniem jest pomaganie w nawiązaniu kontaktu między osobami potrzebującymi pomocy i osobami chętnymi do jej udzielania, a przy tym dysponującymi wolnym czasem. Za pośrednictwem strony można zgłosić potrzebę otrzymania wsparcia lub chęć niesienia pomocy innym.

Pomoc sąsiedzka była przewodnim tematem festynu pod hasłem „Z Sąsiadem Weselej”, który odbył się 27.05.2017 r. na terenie przy Zespole Szkół Specjalnych przy ul. Myśliwieckiej 6 w Siemianowicach Śląskich. Impreza została zorganizowana przez Zespół Szkół Specjalnych, Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Siemianowickie oraz MOPS, przy wsparciu sponsorów i darczyńców.

Bawili się dorośli, dzieci, młodzież, całe rodziny oraz sąsiedzi. Uczestnicy mogli skorzystać z wielu atrakcji, takich jak pokaz Teatru Ognia Nam-Tara, występy artystyczne, gry i zabawy, rozgrywki sportowe, loteria fantowa, kiermasz rękodzieła, trampoliny, malowanie buziek. Do rodzin był skierowany konkurs z wiedzy dotyczącej filmów o tematyce sąsiedzkiej, a do najmłodszych zabawa w odgadywanie tytułów bajek. W trakcie wspólnej zabawy można było posilić się w kawiarni „Pychotka”, cukierni „Smaczek” oraz przy grillu.

10. WYBRANE ZAGADNIENIA Z DZIAŁALNOŚCI MOPS

10.1. Opieka nad dziećmi umieszczonymi w rodzinach zastępczych

10.1.1. Rodziny biologiczne

Zgodnie z Ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (j.t. Dz. U. z 2017 r. poz. 697 z późn. zm.) decyzja o umieszczeniu dziecka lub dzieci w pieczy zastępczej powinna być podejmowana dopiero z chwilą wyczerpania wszystkich możliwych form pomocy rodzinie biologicznej. W 2017 roku, podobnie jak w latach poprzednich, bardzo często zdarzały się sytuacje, w których z powodu zagrożonego dobra dziecka Sąd wydawał postanowienie o jego niezwłocznym (interwencyjnym) zabraniu ze środowiska rodzinnego i umieszczeniu w pieczy zastępczej.

Do głównych powodów umieszczania dzieci w pieczy zastępczej należą: bezradność opiekuńczo-wychowawcza rodziców, ich uzależnienie od środków psychoaktywnych, jak również od hazardu i Internetu, choroba somatyczna lub psychiczna, umieszczenie w domu pomocy społecznej, wyjazd za granicę, pozbawienie wolności, przemoc w rodzinie i rażące zaniedbania w zakresie podstawowych potrzeb psychofizycznych dziecka. Z reguły dzieci są sierotami społecznymi, ale zdarzają się przypadki sierot zupełnych i tzw. eurosierot. Często wyjeżdżając do pracy za granicę rodzice pozostawiają dzieci pod opieką najbliższej rodziny, a następnie utrzymują z nimi słaby kontakt za pośrednictwem mediów społecznościowych (czasem bez wiedzy rodziny zastępczej) lub zrywają go całkowicie.

MOPS podejmuje działania wspierające dzieci i rodziców biologicznych w podtrzymywaniu wzajemnych kontaktów, odbudowie więzi rodzinnych i tworzeniu pozytywnych relacji między nimi oraz rodzinami zastępczymi. Dlatego w trakcie umieszczania dzieci w pieczy zastępczej podejmowane są starania, aby rodzina zastępcza/placówka opiekuńczo-wychowawcza znajdowała się możliwie blisko Siemianowic Śl. Niestety jest to coraz trudniejsze, więc dzieci trafiają również do bardziej oddalonych miejsc, w których można zapewnić im odpowiednią formę pieczy zastępczej.

W 2017 roku, podobnie jak wcześniej, rodzice biologiczni w miarę potrzeb byli objęci pracą socjalną i mogli korzystać z bezpłatnej pomocy prawnika oraz psychologa. Część z nich była objęta wsparciem asystentów rodziny. Dotyczyło to zarówno rodzin, które nie

radzą sobie z wychowaniem dzieci, jak również rodzin, które starają się o odzyskanie dzieci lub już je odzyskały.

MOPS współpracuje z placówkami opiekuńczo – wychowawczymi przekazując opinie na temat aktualnej sytuacji socjalno-bytowej rodziców biologicznych (m.in. pod kątem zgody na urlopowanie dzieci do domu rodzinnego, odzyskania władzy rodzicielskiej przez rodziców biologicznych, lub ewentualnego odebrania im władzy rodzicielskiej, a tym samym umożliwienia przekazania dzieci do adopcji). Zdarzają się sytuacje, gdy konieczne jest szybkie zdobycie podpisów rodzica biologicznego na dokumentacji dotyczącej leczenia dziecka, poddania badaniom w poradni psychologiczno-pedagogicznej, wydania dowodu osobistego lub wyjazdu na kolonie/do sanatorium. Wtedy pracownik socjalny nawiązuje kontakt z rodzicem biologicznym (który ma ograniczoną władzę rodzicielską, ale nadal ma prawo decydować o tego typu sprawach w życiu dziecka), pozyskuje od niego podpisy na otrzymanych z placówki dokumentach, które następnie niezwłocznie odsyła. Jest również prowadzony monitoring w środowiskach, w których przebywają dzieci na urlopowaniu z placówek opiekuńczo-wychowawczych (oprócz tego zawiadamiana jest Komenda Miejska Policji, aby sprawdzała te środowiska w godzinach poza czasem pracy MOPS). Często monitoring jest prowadzony kompleksowo przez asystenta rodziny oraz pracowników socjalnych.

Zgodnie z zapisami Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodzice biologiczni są zobowiązani do ponoszenia opłaty za pobyt ich dzieci w pieczy zastępczej. Szczegółowe warunki umarzania w całości lub w części, łącznie z odsetkami, odraczania terminu płatności, rozkładania na raty lub odstąpienia od ustalania opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej reguluje uchwała Rady Miasta Siemianowic Śl. nr 537/2014 z dnia 30.10.2014. Decyzja w sprawie ustanowienia odpłatności lub odstąpienia od niej jest wydawana na podstawie protokołu, który umożliwia rozeznanie sytuacji socjalno-bytowej rodziny, a w szczególności jej sytuacji materialnej.

W roku sprawozdawczym MOPS gromadził dokumentację niezbędną do ustalenia jaka jest aktualna sytuacja życiowa rodziców biologicznych dzieci przebywających w rodzinach zastępczych oraz placówkach opiekuńczo – wychowawczych. W tym celu występował z wnioskami o udostępnienie danych ze zbioru danych osobowych do różnych podmiotów (np. urzędów skarbowych, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, urzędów stanu cywilnego, Wydziału Ochrony Informacji Niejawnych Centrum Personalizacji Dokumentów MSWiA w

Warszawie, zakładów karnych, ośrodków pomocy społecznej, urzędów miast oraz gmin, powiatowych urzędów pracy, zakładów pracy).

W ramach prowadzonych postępowań administracyjnych wydano 192 decyzje dotyczące przedmiotowej opłaty, w tym 4 decyzje ustalające opłatę, 2 decyzje o umorzeniu ustalonej opłaty oraz 186 decyzji odstępujących od ustalenia opłaty.

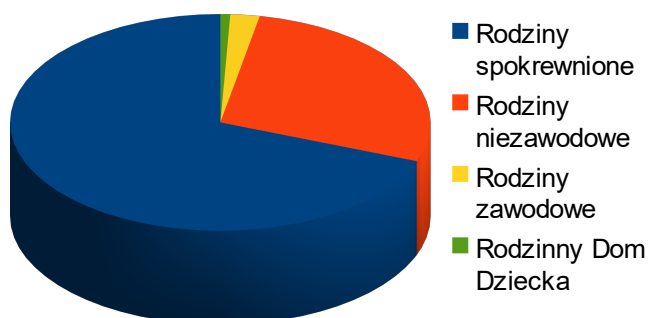
Najczęstszymi przyczynami zwolnienia rodziców biologicznych z odpłatności były zbyt niskie dochody, długotrwała choroba, niepełnosprawność, bezdomność, pobyt w zakładzie karnym lub domu pomocy społecznej, partycypowanie w kosztach utrzymania dziecka w pieczy zastępczej poprzez płacenie alimentów, samotne macierzyństwo lub wychowywanie w rodzinie innych małoletnich dzieci. Obciążenie odpłatnością nie może stanowić zagrożenia dla egzystencji rodzica oraz osób pozostających na jego utrzymaniu (często są to inne dzieci).

10.1.2. Opieka nad dziećmi umieszczonymi w rodzinach zastępczych

1) Liczba rodzin zastępczych.

W roku 2015 liczba rodzin zastępczych wyniosła 126. W 2016 roku nastąpił wzrost do poziomu 142 rodzin. W roku sprawozdawczym rodzin zastępczych było 133. Ta grupa obejmowała 92 rodziny zastępcze spokrewnione (69,17 % ogółu), 37 rodzin zastępczych niezawodowych (27,82 % ogółu), 3 rodziny zastępcze zawodowe (2,26 % ogółu) oraz 1 Rodzinny Dom Dziecka (0,75 % ogółu). Opisaną strukturę rodzin przedstawia poniższy wykres. Nadal dotkliwy jest brak zawodowych rodzin zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego oraz zawodowych rodzin zastępczych specjalistycznych.

Wykres nr 8. Struktura rodzin zastępczych wg rodzaju w 2017 r.

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

2) Liczba dzieci w poszczególnych typach rodzin zastępczych.

Podobnie jak w latach poprzednich, w 2017 r. najwięcej było rodzin zastępczych wychowujących 1 przyjęte dziecko – łącznie stanowiły one 67,67 % ogółu rodzin zastępczych w Siemianowicach Śląskich. W tej grupie były wyłącznie rodziny spokrewnione i niezawodowe. Rodziny opiekujące się 2 dziećmi stanowiły 21,80 % wszystkich rodzin zastępczych – były to rodziny spokrewnione, niezawodowe i zawodowe. 13 rodzin wychowywało 3 dzieci (9,78 % ogółu). 0,75 % ogółu rodzin zastępczych stanowiła grupa rodzin opiekujących się 5 dziećmi – należał do niej 1 Rodzinny Dom Dziecka.

Tabela nr 11. Rodziny zastępcze w 2017 roku, według liczby przyjętych dzieci.

Liczba dzieci przyjętych do rodziny	Rodziny spokrewnione		Rodziny niezawodowe		Rodziny zawodowe		Rodzinny Dom Dziecka		Razem	
	L.b.	%	L.b.	%	L.b.	%	L.b.	%	L.b.	%
Rodziny z 1 dzieckiem	63	68,48	27	73,07	0	0,00	0	0,00	90	67,67
Rodziny z 2 dziećmi	21	22,83	7	18,82	1	33,33	0	0,00	29	21,80
Rodziny z 3 dziećmi	8	8,69	3	8,11	2	66,67	0	0,00	13	9,78
Rodziny z 5 dziećmi	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	100,00	1	0,75
Razem	92	100,0	37	100,0	3	100,0	1	100,0	133	100,0

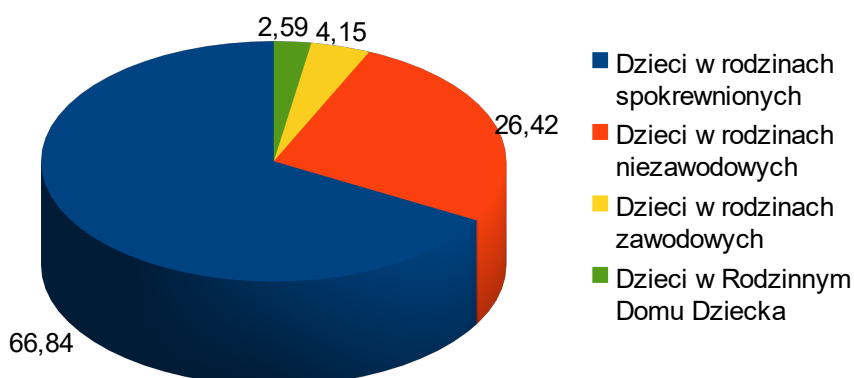
Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

3) Typy rodzin zastępczych i liczba dzieci w nich umieszczonych.

W ciągu 3 ostatnich lat nastąpił wzrost liczby dzieci wychowujących się poza rodziną biologiczną. W 2015 r. na terenie Siemianowic Śl. w rodzinach zastępczych różnych typów łącznie przebywało 177 dzieci, w 2016 r. – 202 dzieci. W 2017 r. w rodzinnej pieczy zastępczej przebywało 193 dzieci: 129 w rodzinach zastępczych spokrewnionych, 51 w

rodzinach zastępczych niezawodowych, 8 w rodzinach zastępczych zawodowych, 5 w Rodzinnym Domu Dziecka. Strukturę rozmieszczenia dzieci przedstawia poniższy wykres.

Wykres nr 9. Dzieci umieszczone w różnych typach rodzin zastępczych, jako % liczby ogółem w 2017 r.

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

4) Wiek dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych.

W 2017 r. wśród dzieci umieszczonych we wszystkich typach rodzin zastępczych były dwie duże grupy wiekowe – 69 dzieci w wieku od 7 do 13 lat (35,75 % ogólnej liczby dzieci w rodzinach zastępczych) oraz 65 dzieci w wieku od 14 do 18 lat (33,68 % ogólnej liczby dzieci). Mniej liczne grupy stanowili pełnoletni wychowankowie rodzin zastępczych (31 osób – 16,06 %) oraz dzieci w wieku od 4 do 6 lat (22 osoby – 11,40 % ogółu). 6 dzieci w wieku od 0 do 3 lat stanowiło najmniejszą grupę (3,11 % ogółu).

Tabela nr 12. Wiek dzieci przebywających w rodzinach zastępczych w 2017 r.

Grupa wiekowa dzieci	Rodzaj rodziny zastępczej				Razem	
	Rodziny spokrewnione	Rodziny niezawodowe	Rodziny zawodowe	Rodzinnny Dom Dziecka	L.b.	%
0-3	2	2	0	2	6	3,11
4-6	14	7	1	0	22	11,40
7-13	50	17	2	0	69	35,75

14-18	45	16	3	1	65	33,68
powyżej 18	18	9	2	2	31	16,06
Razem	129	51	8	5	193	100,00

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

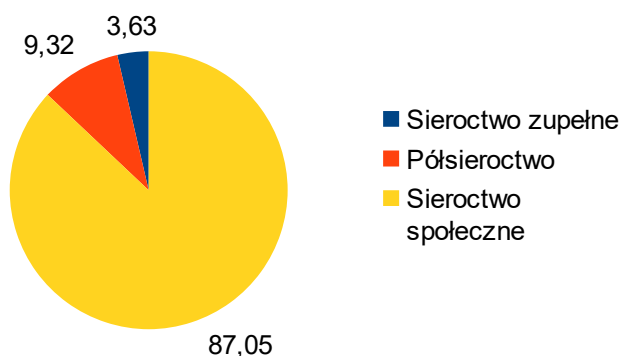
5) Liczba dzieci posiadających orzeczenie o niepełnosprawności/orzeczenie o stopniu niepełnosprawności w rodzinach zastępczych.

Ze względu na zły stan zdrowia (choroby przewlekłe, w tym choroby sprzężone) część wychowanków rodzin zastępczych posiada orzeczenia o niepełnosprawności (dzieci w wieku do lat 16) oraz orzeczenia o stopniu niepełnosprawności (po ukończeniu 16 lat). Dzieci z orzeczeniami stanowią 13,99 % wszystkich wychowanków przebywających pod opieką rodzin zastępczych: 27 ze 193 dzieci ma orzeczoną niepełnosprawność lub stopień niepełnosprawności na dłuższy lub krótszy okres czasu.

6) Rodzaje sieroctwa.

Najczęstszym rodzajem sieroctwa wśród dzieci umieszczonych w różnych typach rodzin zastępczych jest sieroctwo społeczne, które w 2017 r. dotyczyło 168 dzieci, czyli niemal 9/10 dzieci objętych tą formą opieki. Ze względu na półsieroctwo w rodzinach zastępczych przebywało 18 dzieci, natomiast z powodu sieroctwa zupełnego pod opieką rodzin zastępczych znajdowało się 7 dzieci.

Wykres nr 10. Struktura dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych pod względem rodzaju sieroctwa w 2017 roku.

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

10.1.3. Asystenci rodziny

Pomoc asystenta jest kierowana do rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Pracuje on w środowisku zamieszkania rodziny lub miejscu wskazanym przez nią.

Zakres obowiązków asystenta rodziny został szczegółowo określony w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Do najważniejszych zadań asystenta należy edukacja w zakresie prawidłowego wychowania i opieki nad dziećmi, budowanie prawidłowych więzi i komunikacji między członkami rodziny, nauka prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, a także pomoc w rozwiązywaniu problemów socjalnych oraz opiekuńczo-wychowawczych. W celu pomocy rodzinom i dzieciom w rodzinach asystent prowadzi działania w szerokim zakresie. Te działania umożliwiają określenie planu pracy, a następnie dokonanie okresowej oceny sytuacji rodziny, sporządzanej nie rzadziej, niż co pół roku. Asystent współpracuje z instytucjami oświatowymi, poradniami zdrowia, sądem rodzinnym, kuratorami, Policją, PUP, OIK oraz innymi podmiotami działającymi na rzecz poprawy funkcjonowania rodzin i dzieci. Ponadto uczestniczy w pracy grup roboczych dotyczących rodzin, w których została wszczęta procedura „Niebieskiej Karty”, oraz motywuje członków rodzin do udziału w realizowanych przez MOPS projektach dofinansowanych z EFS.

Zakres działań asystenta rodziny zwiększył się w styczniu 2017 roku w konsekwencji wejścia w życie ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Usługami asystenta zostały objęte m.in. kobiety w okresie ciąży i połogu, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej, oraz rodziny z dzieckiem posiadającym zaświadczenie potwierdzające ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju lub w czasie porodu. W wyżej wymienionych sytuacjach rodzina jest uprawniona do korzystania z poradnictwa w zakresie:

- przewycięzania trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka;
- wsparcia psychologicznego;
- pomocy prawnej, w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych;
- dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej.

Asystent rodziny ma zajmować się koordynacją wyżej wymienionego poradnictwa.

W 2017 roku wsparciem asystenta w ramach ustawy „Za życiem” została objęta 1 rodzina.

Na wniosek tej rodziny asystent koordynował działania, m.in. w formie wsparcia psychologicznego dla jej dorosłych członków.

W ciągu ostatnich trzech lat liczba rodzin wymagających wsparcia asystenta rodziny sukcesywnie rosła, o czym świadczą informacje zawarte w poniższej tabeli.

Tabela nr 13. Rodziny i dzieci objęte wsparciem asystenta rodziny w latach 2015-2017.

Lata	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach
2015	53	126
2016	72	166
2017	91	203

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

10.1.4. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej

W 2017 r. zatrudnieni przez MOPS koordynatorzy wspierali 78 rodzin zastępczych, w tym 52 spokrewnione, 25 niezawodowych i 1 Rodzinny Dom Dziecka.

W poniższej tabeli są ujęte informacje odnośnie liczby rodzin zastępczych różnych typów, które były objęte pracą koordynatorów w latach 2015-2017.

Tabela nr 14. Liczba rodzin zastępczych objętych opieką koordynatorów w okresie 2015-2017.

Rodzaje rodzin	Liczba rodzin		
	w roku 2015	w roku 2016	w roku 2017
Rodziny zastępcze spokrewnione	58	66	52
Rodziny zastępcze niezawodowe	22	22	25
Rodziny zastępcze zawodowe	0	0	0
Rodzinny Dom Dziecka	0	0	1
Razem	80	88	78

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

Koordinator, we współpracy z ustanowioną przez sąd rodziną zastępczą, sporządza roczny plan pracy. Następnie plan jest realizowany, czego podsumowaniem jest roczne sprawozdanie z pracy z rodziną zastępczą. Obowiązkiem koordynatora jest również sporządzanie okresowej oceny sytuacji dziecka w rodzinie zastępczej. Ocena jest sporządzana na bazie kontaktów z rodziną zastępczą oraz posiedzeń zespołu, który tworzą przedstawiciele instytucji wspierających rodzinę i dziecko, odpowiednio do sytuacji dziecka. Najczęściej w skład zespołu wchodzi pracownicy szkół, przedszkoli, Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej, kuratorzy sądowi, przedstawiciele Ośrodka Adopcyjnego, asystenci rodziny, pracownicy socjalni, a także opiekunowie zastępczy i rodzice biologiczni.

Ponadto koordinator, we współpracy z psychologiem, wydaje dla sądu opinie o osobach będących kandydatami do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Koordinatorzy także biorą udział w komisjach kwalifikujących kandydatów.

Polem działania koordinatorów jest również współpraca z instytucjami, stowarzyszeniami i innymi podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny – celem jest koordynacja działań wspierających.

Dzięki stałemu kontaktowi z rodziną, koordinator jest w stanie dobrze ją poznać i pomagać jej w rozwiązywaniu bieżących problemów.

Rodziny zastępcze, które nie wniosowały o wsparcie koordynatora, są objęte pomocą pracownika socjalnego. W 2017 roku pracownik socjalny miał pod opieką 55 rodzin zastępczych, w tym: 3 rodziny zastępcze zawodowe, 14 rodzin zastępczych niezawodowych i 38 rodzin zastępczych spokrewnionych.

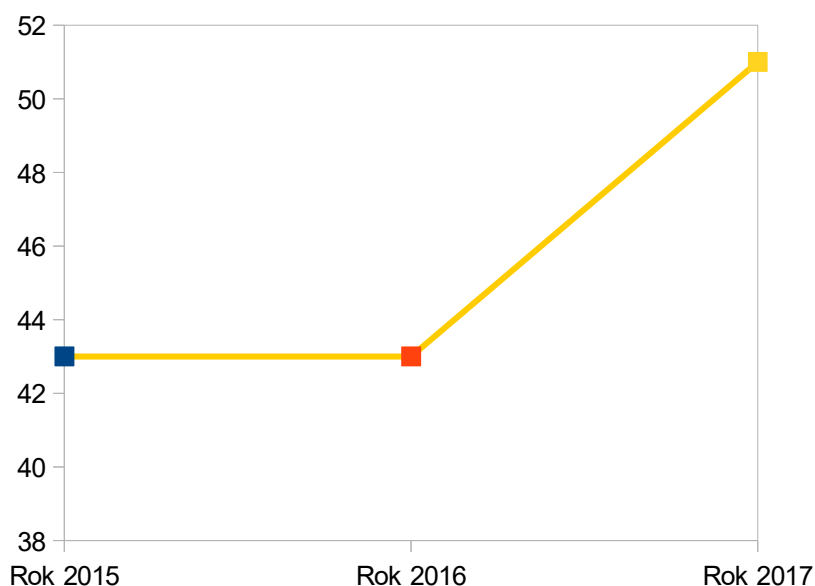
10.2. Umieszczanie dzieci w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych

W Siemianowicach Śl. instytucjonalna piecza zastępcza sprawowana jest przez Placówkę Opiekuńczo – Wychowawczą nr 1 (w skrócie „POW”). W ramach POW funkcjonuje 5 całodobowych mieszkań koedukacyjnych, w tym 1 o charakterze interwencyjnym. Łącznie są one przeznaczone dla 31 dzieci. Wychowankowie mogą przebywać w POW po osiągnięciu pełnoletności - do 25 roku życia, jeżeli kontynuują naukę. Jeśli nie ma przeciwwskazań w POW mogą przebywać również osoby

niepełnosprawne. POW spełnia podstawowe funkcje rodziny, zapewniając wychowankom wszechstronną opiekę wychowawczą oraz stwarzając im warunki właściwe dla prawidłowego rozwoju we wszystkich obszarach. Ponadto pracuje z rodzinami dzieci w celu usprawnienia ich umiejętności opiekuńczo – wychowawczych oraz ewentualnego powrotu dzieci do domów rodzinnych. W sytuacji gdy nie ma możliwości powrotu do rodziców biologicznych, POW współpracuje z ośrodkami adopcyjno – opiekuńczymi w celu pozyskania dla wychowanków zastępczych form wychowania rodzinnego.

Poniżej znajduje się wykres obrazujący liczbę dzieci, które MOPS umieścił w pieczy zastępczej w latach 2015 - 2017. Jak widać, w roku 2017, w stosunku do lat 2015 - 2016, liczba małoletnich objętych tą formą pomocy wzrosła wyraźnie (o 18,60 %).

Wykres nr 11. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2015 – 2017.

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

W 2017 roku MOPS umieścił w pieczy zastępczej łącznie 51 dzieci, w tym:

- w instytucjonalnej pieczy zastępczej umieszczono 29 dzieci (18 dzieci w POW w Siemianowicach Śl., 10 dzieci w placówkach poza miastem Siemianowice Śl., 1 dziecko w Regionalnej Placówce Opiekuńczo – Terapeutycznej w Gliwicach);

- 22 dzieci umieszczono w rodzinnej pieczy zastępczej (16 dzieci na terenie Siemianowic Śl., 6 dzieci poza Siemianowicami Śl.).

Szczególne trudności sprawia zapewnienie opieki dzieciom w wieku do dziesiątego roku życia. Zgodnie z art. 95 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, takie dzieci powinny być umieszczane w rodzinnej pieczy zastępczej, niestety nie ma dostatecznej liczby chętnych osób – kandydatów na rodziców zastępczych. MOPS zapewnia małoletnim miejsca w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie całej Polski. W roku sprawozdawczym dzieci zostały umieszczone m.in. w Proszowicach (woj. małopolskie), w Wągrowcu (woj. wielkopolskie), w Limanowej (woj. małopolskie). Obowiązkiem MOPS było również znalezienie rodziny zastępczej dla noworodka pozostawionego do adopcji w siemianowickim szpitalu.

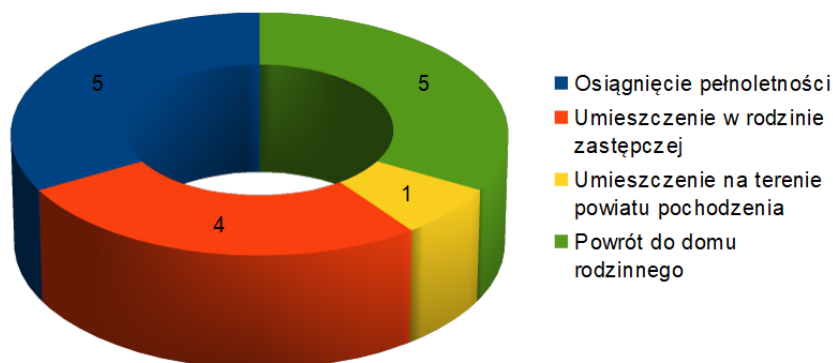
Pomimo tego, że w Siemianowicach Śl. funkcjonuje POW, konieczne jest umieszczanie dzieci również w innych miejscowościach. Wynika to z faktu, że liczba miejsc zapewnionych przez POW nie jest wystarczająca w stosunku do potrzeb. Niewątpliwie funkcjonowanie tej placówki w Siemianowicach Śląskich pozwala na bardziej efektywną pracę z rodzicami biologicznymi i daje nadzieję, że więzi rodzinne nie będą zrywane, a w przyszłości dzieci będą wracały do domów rodzinnych. Niemniej jest konieczne dalsze rozszerzanie działalności POW.

W 2017 r. 15 wychowanków opuściło instytucjonalną pieczę zastępczą, w tym:

- 5 osób po osiągnięciu pełnoletności rozpoczęło proces usamodzielnienia;
- 4 dzieci zostało przeniesionych do rodzinnej pieczy zastępczej na terenie kraju;
- 1 dziecko zostało ponownie umieszczone na terenie powiatu, z którego pochodzi;
- 5 dzieci powróciło do domu rodzinnego.

Sprawę ilustruje poniższy wykres.

Wykres nr 12. Przyczyny opuszczenia instytucjonalnej pieczy zastępczej przez wychowanków w 2017 roku.

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

Gdy dochodzi do umieszczenia małoletnich w innych powiatach, miasto Siemianowice Śląskie jest zobowiązane do ponoszenia wydatków na opiekę i wychowanie dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej albo interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym. Ten obowiązek ciąży na jednostce samorządu terytorialnego, w której dziecko zamieszkiwało, zanim zostało objęte pierwszą formą opieki zastępczej. W związku z tym są podpisywane porozumienia między powiatami.

W 2017 r. podpisano 17 porozumień z powiatami, na terenie których w instytucjonalnej pieczy zastępczej zostały umieszczone dzieci pochodzące z Siemianowic Śląskich. Podpisano także 1 aneks. Zawarto 16 porozumień i podpisano 9 aneksów w sprawie pokrycia kosztów utrzymania dzieci pochodzących z Siemianowic Śl., a umieszczonych w rodzinach zastępczych w innych powiatach. Zawarto 6 porozumień dotyczących dzieci spoza Siemianowic Śl., które zostały umieszczone w siemianowickich rodzinach zastępczych.

W 2017 r. MOPS nie zorganizował szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze. Powodem był brak osób chętnych do pełnienia w/w funkcji, zobligowanych do odbycia takiego szkolenia. Niemniej jednak zorganizowane zostało szkolenie dla funkcjonujących rodzin zastępczych pn. „Zagrożenia w wychowaniu XXI wieku”, którego celem było podniesienie kompetencji w opiece nad dziećmi. Odbyło się ono w dniach 23.10.2017

roku - 25.10.2017 roku. Obejmowało 20 godzin lekcyjnych i zostało przeprowadzone przez Centrum Szkoleń Profilaktycznych „EDUKATOR” z siedzibą w Krakowie. W szkoleniu wzięło udział 11 rodzin zastępczych.

Od wielu lat MOPS promuje ideę rodzicielstwa zastępczego. W 2017 r. artykuły dotyczące poszukiwania kandydatów na rodziny zastępcze zostały umieszczone na stronie internetowej Urzędu Miasta Siemianowice Śląskie, w portalu internetowym ONET, w miesięczniku Siemianowickiej Spółdzielni Mieszkaniowej. Do siemianowickich parafii rzymsko-katolickich zostało skierowane pismo z prośbą o to, żeby apel dotyczący poszukiwania kandydatów na rodziców zastępczych został odczytany w ramach ogłoszeń parafialnych. Ponadto idea rodzicielstwa zastępczego była promowana podczas festynu z okazji Europejskiego Dnia Sąsiada (rozdawano ulotki, odpowiadano na pytania zainteresowanych osób).

10.3. Usamodzielnianie wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych

Osoby, które do uzyskania pełnoletności pozbawione były opieki własnych rodziców i pozostawały na mocy postanowień sądów w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej, są osobami usamodzielnianymi.

Pełnoletni wychowankowie mogą otrzymać wsparcie w formie niepieniężnej oraz pieniężnej.

Forma niepieniężna obejmuje:

- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, m.in. w mieszkaniu chronionym;
- pomoc w uzyskaniu zatrudnienia;
- pomoc w postaci pracy socjalnej.

Forma pieniężna obejmuje:

- pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki;
- pomoc rzeczową na zagospodarowanie;
- pomoc pieniężną na usamodzielnienie.

Poniższa tabela zawiera dane liczbowe dotyczące różnych form wsparcia, z których korzystali w 2017 roku usamodzielniani wychowankowie.

Tabela nr 15. Rodzaje pomocy udzielonej usamodzielnianym wychowankom w 2017 r.

Rodzaj pomocy	Liczba wychowanków:		
	rodzin zastępczych	placówek	pieczy zastępczej ogółem (rodzin i placówek)
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	48	24	72
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	4	9	13
Pomoc rzeczowa na zagospodarowanie	5	7	12
Praca socjalna	57	40	97

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

10.3.1. Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki

Pomoc na kontynuowanie nauki przysługuje osobie usamodzielnianej, jeżeli kontynuuje naukę: w szkole, w zakładzie kształcenia nauczycieli, na uczelni, na kursach (jeśli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia), u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego. Jeśli osoba usamodzielniana spełnia warunki określone w Ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pomoc może zostać jej przyznana bez względu na wysokość dochodu. Minimalna wysokość kwoty pomocy wynosi 500 zł. Przynajmniej raz na 6 miesięcy otrzymująca ten rodzaj pomocy osoba ma obowiązek przedkładać zaświadczenie potwierdzające kontynuowanie nauki.

W roku sprawozdawczym usamodzielnianym wychowankom rodzin zastępczych z tytułu przyznanej pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki łącznie wypłacono 210.501,15 zł, natomiast usamodzielnianym wychowankom placówek 94.674,94 zł.

10.3.2. Pomoc pieniężna na usamodzielnienie

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi, pomoc pieniężna na usamodzielnienie jest udzielana na wniosek pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej. Może zostać wypłacona jednorazowo lub w ratach, nie później, niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 26 roku życia. Celem przyznania tego świadczenia jest poprawa warunków mieszkaniowych usamodzielnianych osób oraz podniesienie ich kwalifikacji zawodowych (kursy, szkolenia). Poza tym wychowankowie mogą przeznaczyć otrzymane środki na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej.

W 2017 roku 13 osobom przyznano decyzjami administracyjnymi, a następnie wypłacono pomoc pieniężną na usamodzielnienie. Wszystkie świadczenia zostały wykorzystane na poprawę warunków mieszkaniowych (głównie remonty otrzymanych lokali z zasobów komunalnych oraz doposażenie mieszkań w meble i urządzenia gospodarstwa domowego). Ogólna kwota przekazanej pomocy pieniężnej wyniosła 61.194 zł.

10.3.3. Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej

Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej jest przyznawana decyzją administracyjną usamodzielnianemu wychowankowi pieczy zastępczej, którego miesięczny dochód nie przekracza kwoty 1.200 zł, na wniosek tego wychowanka. Jest wypłacana przez powiat, na terenie którego wychowanek faktycznie zamieszkuje, jednorazowo, nie później, niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 26 roku życia.

W 2017 roku pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej o łącznej wartości 24.108 zł przyznano 12 usamodzielnianym wychowankom. Pomoc obejmowała materiały budowlane, meble, niezbędne przedmioty codziennego użytku. Jej celem było poprawienie warunków mieszkaniowych usamodzielnianych osób.

10.3.4. Mieszkanie chronione

Mieszkanie chronione istnieje w Siemianowicach Śl. od 7 lat. Funkcjonuje przy ulicy Hutniczej 17/3. Jest przeznaczone m.in. dla osób opuszczających całodobowe placówki

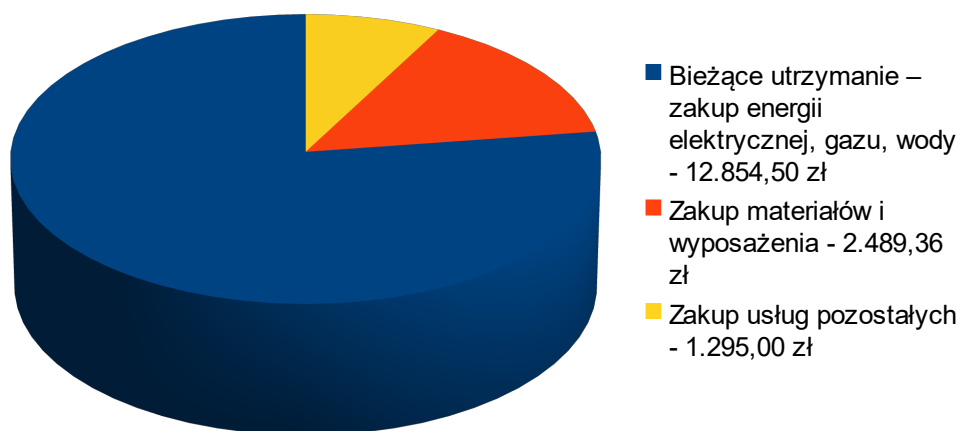
opiekuńczo – wychowawcze typu rodzinnego i socjalizacyjnego, rodziny zastępcze, schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze. Daje schronienie pełnoletnim osobom usamodzielniającym się, które nie mogą powrócić do domu rodzinnego na czas odpowiedni do uzyskania samodzielnego mieszkania oraz do nabycia umiejętności społecznych. Warunki ubiegania się o pobyt w mieszkaniu chronionym to:

- ukończenie 18 roku życia,
- realizacja indywidualnego programu usamodzielnienia,
- udokumentowane podjęcie starań o uzyskanie samodzielnego mieszkania,
- kontynuowanie nauki lub wykonywanie pracy zarobkowej.

Osoba usamodzielniana może przebywać w mieszkaniu chronionym przez okres niezbędny do usamodzielnienia, ale maksymalnie do 25 roku życia. Czas trwania pobytu jest przedłużany co 6 miesięcy.

W mieszkaniu znajdują się 3 pokoje, w których łącznie jest miejsce dla 7 osób. Wydatki na utrzymanie mieszkania są pokrywane przez gminę. Poniższy wykres przedstawia strukturę kosztów utrzymania mieszkania chronionego w 2017 roku, które wyniosły 16.638,86 zł.

Wykres nr 13. Struktura kosztów utrzymania mieszkania chronionego w 2017 roku.

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

W ciągu 2017 roku w mieszkaniu przebywało 6 wychowanków rodzin zastępczych oraz 2 wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych – łącznie 8 usamodzielnianych osób w wieku od 18 do 21 lat. Liczba osób mieszkających jednocześnie była mniejsza od 8, ponieważ występowała rotacja mieszkańców. Mieszkańcy pracowali lub kontynuowali naukę. Złożyli wnioski o przydzielenie mieszkań socjalnych z zasobów miasta.

10.3.5. Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych

Usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej zmagają się z istotnym problemem dotyczącym mieszkań. Nie są w stanie sami zdobyć ich na wolnym rynku poprzez wynajęcie lub zakup, ponieważ z racji swojego młodego wieku najczęściej uczą się, zwykle nie posiadają środków finansowych innych, niż pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki (niewielu wychowanków otrzymuje renty rodzinne lub alimenty). Część z nich podejmuje pracę zarobkową. Niestety jest ona nisko płatna, ponadto umowy dotyczące pracy często są zawierane na krótki okres czasu.

Niewielu wychowanków decyduje się na zawarcie umów najmu z prywatnymi właścicielami lokali. W 2017 r. w wynajętych mieszkaniach na terenie Siemianowic Śl. oraz innych miast mieszkało 6 osób realizujących indywidualny program usamodzielnienia. 10 wychowanków otrzymało mieszkania socjalne lub komunalne z zasobów miasta.

10.4. Prace społecznie użyteczne

W okresie od lipca do grudnia 2017 r. prace społecznie użyteczne były realizowane na obszarze Siemianowic Śl. w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, instytucjach oraz organizacjach statutowo zajmujących się pomocą charytatywną lub na rzecz społeczności lokalnej. Ich organizatorem oraz koordynatorem jest MOPS, który współdziała w tym zakresie z PUP.

Prace społecznie użyteczne były wykonywane na stanowiskach pomocniczych, m.in. takich, jak: sprzątaczką, pomoc kuchenna. Były realizowane w dniach roboczych w wymiarze do 10 godzin tygodniowo na 1 skierowaną osobę bezrobotną.

W roku sprawozdawczym do prac społecznie użytecznych została skierowana 1 korzystająca z pomocy społecznej osoba bezrobotna bez prawa do zasiłku. W ramach tych

prac zrealizowano 200 godzin. Na sfinansowanie została przeznaczona kwota w wysokości 1.620,20 zł. PUP zrefundował 60 % tej kwoty, przeznaczając na ten cel środki z Funduszu Pracy w wysokości 972,00 zł.

Za każdą godzinę wykonywania prac społecznie użytecznych osoba bezrobotna otrzymała świadczenie w wysokości 8,10 zł. Świadczenie to podlega waloryzacji na zasadach określonych w art. 72 ust.6 Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

10.5. Wolontariat

Z analizy potrzeb osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej wynika, że część z nich nie jest zaspokajana przez powołane do tego instytucje. Na przykład niewystarczająca jest liczba miejsc w świetlicach, domach kultury i innych instytucjach, w których dzieci i młodzież mogą spędzać czas rozszerzając swoje zainteresowania i ucząc się alternatywnych sposobów wykorzystania wolnego czasu. Ponadto z powodu niedostatecznych zasobów kadrowych w tych miejscach, część dzieci, które potrzebują pomocy w nauce, nie jest nią objęta. Dlatego w 2017 roku MOPS kontynuował opartą na wolontariacie pomoc dla swoich podopiecznych: dzieci, osób starszych i niepełnosprawnych. Celem prowadzonych działań jest propagowanie idei wolontariatu, kształtowanie pożądanych postaw prospołecznych, rozwijanie empatii i zrozumienia, inspirowanie do aktywnego spędzania czasu, współpraca z organizacjami pozarządowymi. MOPS nadal współpracował z Zespołem Szkół Technicznych i Ogólnokształcących „Meritum” oraz Miejską Biblioteką Publiczną. Te podmioty udostępniały pomieszczenia dla wolontariuszy i ich podopiecznych.

Osobą odpowiedzialną za pozyskiwanie wolontariuszy i ich szkolenie jest koordynator wolontariatu. On przeprowadzał rozmowy rekrutacyjne, w trakcie których określał zasoby, potencjał i umiejętności kandydata oraz oceniał jego motywację. Na podstawie zebranych informacji podpisywał z wolontariuszem porozumienie, następnie wprowadzał go w środowisko. W 2017 r. MOPS współpracował z 16 wolontariuszami. Współdziałanie z większością z nich będzie kontynuowane w 2018 roku. Poniższa tabela zawiera informacje o działaniach w zakresie wolontariatu.

Tabela nr 16. Działania wolontariuszy współpracujących z MOPS w 2017 roku.

Rodzaj wsparcia	Liczba wolontariuszy	Liczba przepracowanych godzin
Praca na rzecz dzieci-korepetycje	8	480
Pomoc osobom starszym	1	60
Pomoc osobom niepełnosprawnym	1	60

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

MOPS przeprowadził kampanię informacyjno-promocyjną dotyczącą wolontariatu, która była skierowana do mieszkańców Siemianowic Śląskich. W ramach kampanii zostały wykorzystane następujące instrumenty:

- publikacje z wykorzystaniem lokalnych mediów i Internetu;
- spotkania informacyjne skierowane do szkół oraz Uniwersytetu Trzeciego Wieku;
- kontakt z parafiami na terenie miasta;
- plakaty, ulotki i broszury;
- uczestnictwo w targach wolontariatu.

10.6. Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych stanowi ważny element różnych działań prowadzonych przez MOPS, dotyczy to m.in. części realizowanych projektów społecznych. Wyodrębnioną kategorię stanowią zadania, których realizacja jest finansowana pieniędzmi pochodzącymi z PFRON. Realizacja tych zadań należy do MOPS zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (j.t. Dz.U. z 2018 r. poz. 511 z późn. zm.). W 2017 r. uchwałą Rady Miasta Siemianowic Śląskich środki PFRON służące rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych w kwocie 1.903.971 zł zostały podzielone i przeznaczone na poszczególne zadania. Na rehabilitację społeczną przyznano 1.798.423

zł, na rehabilitację zawodową 105.548 zł. Poniższy wykres przedstawia strukturę zaplanowanych wydatków.

Wykres nr 14. Struktura przeznaczenia środków PFRON na rehabilitację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych w 2017 r.

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

W 2017 r. MOPS realizował tylko zadania związane z rehabilitacją społeczną. Rzeczywiste wydatki w tym zakresie wyniosły 1.798.210 zł, co oznacza, że plan został zrealizowany w 99,99 %. Poniższa tabela przedstawia sposób wydatkowania środków finansowych przekazanych przez PFRON na realizację celów związanych z rehabilitacją społeczną osób niepełnosprawnych.

Tabela nr 17. Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych – wydatkowanie środków finansowych wg zadań w 2017 roku.

Zadania	Plan (w zł)	Wykonanie (w zł)	Pozostało (w zł)
1. Dofinansowanie kosztów działania WTZ.	1.199.700	1.199.700	-
2. Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i	88.479	88.479	-

technicznych.			
3. Dofinansowanie sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych.	394.244	394.231	13
4. Dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych.	100.000	99.801	199
5. Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki.	16.000	15.999	1

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

Liczba zrealizowanych wniosków, z rozróżnieniem na poszczególne zadania, jest przedstawiona poniżej w tabeli.

Tabela nr 18. Rehabilitacja społeczna – realizacja wniosków wg zadań w 2017 r.

Zadania	Liczba wniosków złożonych	Liczba wniosków zrealizowanych
1. Dofinansowanie kosztów działania WTZ.	1	1
2. Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych.	56	24
3. Dofinansowanie sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych.	294	236
4. Dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych.	337	92
5. Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki.	4	4
Razem	692	357

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

10.6.1. Dofinansowanie do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych

W 2017 r. w MOPS złożono 337 wniosków o dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych. Zrealizowano 92 wnioski. Razem z opiekunami, którzy również otrzymali dofinansowanie ze środków PFRON, w dofinansowanych turnusach rehabilitacyjnych łącznie wzięło udział 125 osób. Kwota przeznaczona na realizację tego zadania wynosiła 100.000 zł i została rozdysponowana niemal w 100 % (nie wykorzystano 199 zł).

10.6.2.Dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze

294 osoby złożyły wnioski o dofinansowanie w ramach w/w zadania. Zrealizowano 236 wniosków. Na dofinansowanie przeznaczono kwotę wynoszącą 394.244 zł, z której wydano 394.231 zł (nie wykorzystano 13 zł).

W przypadku zdecydowanej większości zrealizowanych wniosków dofinansowanie dotyczyło zakupu: aparatów słuchowych, pieluchomajtek, protez, butów ortopedycznych, wózków inwalidzkich, balkoników, kul, specjalistycznych fotelików dziecięcych, materacy.

10.6.3.Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych

W 2017 r. o dofinansowanie w tym zakresie ubiegały się 4 osoby prawne, które złożyły 4 wnioski. Wszystkie uzyskały wsparcie. Łączna kwota przyznanego dofinansowania wyniosła 16.000 zł, z czego faktycznie wydano 15.999 zł. Z dofinansowanych działań skorzystało 217 osób niepełnosprawnych, będących członkami następujących organizacji: Siemianowickiego Stowarzyszenia Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski „Imperium Słońca”, Polskiego Związku Niewidomych - Koła w Siemianowicach Śl., Siemianowickiego Stowarzyszenia Amazonek „Razem”, Śląskiego Stowarzyszenia Kulturalnego Osób Niepełnosprawnych.

10.6.4.Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych

W roku 2017 zostało złożonych 56 wniosków dotyczących likwidacji w/w barier. 24 z nich zostały zrealizowane.

Na realizację przeznaczono kwotę w wysokości 88.479 zł, która została wykorzystana w całości. Poniższa tabela przedstawia strukturę zrealizowanych wniosków wg rodzajów likwidowanych barier.

Tabela nr 19. Dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w 2017 roku.

Rodzaj bariery	Liczba zrealizowanych wniosków
Bariery architektoniczne	11
Bariery w komunikowaniu się	8
Bariery techniczne	5
Suma	24

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

Najczęściej przyznawano dofinansowanie do: przystosowania mieszkania do potrzeb osoby niepełnosprawnej, zakupu sprzętu elektronicznego, zakupu łózka rehabilitacyjnego.

10.6.5.Dofinansowanie Warsztatów Terapii Zajęciowej

Przy Siemianowickim Stowarzyszeniu Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski „Imperium Słońca” działają Warsztaty Terapii Zajęciowej. W 2017 r. korzystało z nich 75 uczestników. Kwota dofinansowania wyniosła 1.333.000 zł. Środki zostały wykorzystane w całości. Zgodnie z art. 10b i art. 68c Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, 90 % (1.199.700 zł) kosztów działalności WTZ pokryły środki PFRON, a 10 % (133.300 zł) środki powiatu (miasta). Wydatkowanie środków finansowych na poszczególne rodzaje kosztów przedstawia tabela zamieszczona poniżej.

Tabela nr 20. Wydatkowanie środków finansowych przeznaczonych na działalność WTZ w 2017 roku.

Lp.	Rodzaj kosztów	Wydatki w złotych
1.	Wynagrodzenie pracowników, w tym nagrody jubileuszowe	935.451,28
2.	Składki ZUS	169.796,44
3.	Materiały	20.355,78
4.	Materiały do terapii w tym PGD	40.557,54
5.	Energia	58.505,96
6.	Eksploatacja samochodu	23.500,00
7.	Usługi obce	30.929,82
8.	Szkolenia	3.195,00
9.	Ubezpieczenie uczestników i mienia	4.135,80
10.	Trening ekonomiczny	14.570,00
11.	Wycieczki	18.178,00
12.	Doposażenie	13.824,38
	Razem	1.333.000,00

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

W kwietniu i maju 2017 r. MOPS przeprowadził kontrolę dotyczącą działalności WTZ w roku 2016.

Powiat, którego mieszkańcy są uczestnikami rehabilitacji w warsztacie działającym na terenie innego powiatu, jest zobowiązany do pokrywania kosztów rehabilitacji w odniesieniu do swoich mieszkańców, w części nieobjętej dofinansowaniem ze środków PFRON, w wysokości i na zasadach określonych w porozumieniu zawartym z powiatem, na terenie którego działa warsztat. W związku z powyższym, w roku 2017 miasto Siemianowice Śląskie zawarło porozumienia z Katowicami, Chorzowem oraz powiatem będzińskim w przedmiotowej sprawie.

Analizą złożonych wniosków dotyczących rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, a następnie przedstawianiem Dyrektorowi MOPS opinii i propozycji zajmowała się powołana przez niego komisja, w skład której wchodził: pracownicy MOPS, Pełnomocnik Prezydenta ds. Osób Niepełnosprawnych, radni Rady Miasta, Doradca Prezydenta Miasta ds. Społeczno – Ekonomicznych.

10.7. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

W 2017 roku działalność Zespołu obejmowała organizację bieżącej współpracy przedstawicieli poszczególnych podmiotów wchodzących w jego skład. Dzięki możliwości regularnych spotkań członków Zespołu, przedstawiciele służb i instytucji mogli pozyskać istotne informacje dotyczące rodzin, dla których świadczone pomoc i wsparcie, co jest szczególnie istotne w przypadku rodzin z małoletnimi dziećmi, nie korzystających na co dzień z systemu pomocy społecznej. Wspólna praca ułatwia podejmowanie działań mających na celu wzmocnienie funkcjonowania systemu wsparcia i pomocy dla rodziny oraz osób zagrożonych przemocą bądź uwikłanych w nią.

W roku sprawozdawczym do Przewodniczącej Zespołu wpłynęło łącznie 80 zgłoszeń w ramach procedury „Niebieska Karta”, w tym:

- 10 kart zostało założonych przez pracowników socjalnych MOPS;
- 59 kart przesłała Komenda Miejska Policji w Siemianowicach Śląskich;
- 4 karty zostały przekazane przez placówki oświatowe funkcjonujące w Siemianowicach Śląskich;
- 1 karta została przesłana przez placówkę oświatową z Czeladzi;

- 1 karta została przesłana przez placówkę oświatową z Katowic;
- 1 kartę przekazała Komenda Miejska Policji w Bytomiu;
- 2 karty zostały przekazane przez Komendę Miejską Policji w Chorzowie;
- 1 karta wpłynęła z Centrum Pediatrii w Sosnowcu;
- 1 karta została przekazana przez placówkę medyczną z Siemianowic Śląskich.

W 35 przypadkach kontynuowano procedurę „Niebieskiej Karty” wszczętą w 2016 roku.

Wszczęte w okresie sprawozdawczym procedury „Niebieskiej Karty” (formularz A) jako osoby poszkodowane wskutek występowania przemocy w rodzinie wskazywały:

- 64 kobiety,
- 4 mężczyzn,
- 14 dzieci.

W roku 2017 odbyło się:

- 157 posiedzeń grup roboczych,
- 10 posiedzeń Zespołu.

Zgodnie z przyjętym systemem pracy, istotnym elementem działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie nadal jest bieżąca praca grup roboczych, opracowujących oraz realizujących indywidualny plan pomocy dla rodziny, w której występuje przemoc. Przewodnicząca Zespołu, będąca równocześnie koordynatorem procedury „Niebieska Karta” w MOPS, ustalała terminy spotkań grup roboczych. W skład grup roboczych powoływani są pracownicy poszczególnych instytucji, które są lub mogą być zaangażowane w rozwiązanie problemu przemocy w danej rodzinie. Częstotliwość spotkań grupy była indywidualnie dopasowana do potrzeb wynikających z bieżącej sytuacji danej rodziny.

Praca poszczególnych grup roboczych pozwoliła na zakończenie procedury „Niebieskiej Karty”:

- wszczętej w 2016 roku - w 35 przypadkach po realizacji planu pomocy rodzinie;
- wszczętej w 2017 roku - w 29 przypadkach po realizacji planu pomocy rodzinie oraz w 1 przypadku z powodu stwierdzenia braku zasadności dalszej pracy grupy.

Przewodnicząca Zespołu przekazała do Wydziału III Rodzinnego i Nieletnich Sądu Rejonowego informacje o wszczęciu procedury „Niebieskiej Karty” w 10 rodzinach, w których jako osoby poszkodowane zostały wskazane małoletnie dzieci. W sytuacjach uzasadnionych dla Sądu rodziny te zostały objęte nadzorem kuratora sądowego. W 2017 roku nie podjęto na terenie Siemianowic Śląskich działań mających na celu zapewnienie krzywdzonym dzieciom bezpieczeństwa w trybie art. 12a Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Przewodnicząca Zespołu udzieliła Wydziałowi Kryminalnemu Komendy Miejskiej Policji 44 pisemnych informacji na otrzymane zapytania, dotyczące złożonych w Komendzie wniosków o podejrzenie występowania przemocy w rodzinie. Większa część spraw obejmowała zgłoszenia w środowiskach, w których nie były wszczęte procedury „Niebieskiej Karty”.

W związku z prowadzonymi przez Sąd Rejonowy Wydział III Rodzinny i Nieletnich sprawami zgłoszenia występowania problemu przemocy w rodzinie, Przewodnicząca Zespołu w 31 przypadkach udzieliła informacji na przesłane przez Sąd zapytania o informacje na temat toku procedury „Niebieskiej Karty”.

Dominującym i narastającym problemem w sytuacji ujawnienia przemocy w rodzinie jest nadużywanie alkoholu i środków psychoaktywnych przez osoby dorosłe (bez względu na status społeczny rodziny), niewłaściwie sprawowana opieka nad dziećmi, złe wzorce kulturowe przekazane w rodzinach generacyjnych osób podejrzewanych o stosowanie przemocy lub jej doznających.

Regularne posiedzenia Zespołu pozwalały na bieżąco omawiać kwestie związane z występowaniem przemocy w ujawnionych przypadkach.

W instytucjach, których przedstawiciele wchodzi w skład Zespołu, w dalszym ciągu prowadzono działania profilaktyczne, obejmujące pracę z osobami dorosłymi i dziećmi mającymi styczność z przemocą domową. Praca ta obejmowała zajęcia edukacyjne, przekazywanie informatorów i broszur w ramach kontynuacji kampanii „Siemianowice przeciw przemocy w rodzinie”. Ponadto osoby te mogły korzystać z pomocy psychologa w MOPS, OIK, Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej, Samodzielnym Publicznym Zakładzie

Terapii Uzależnień i Współzależnienia. Jest to bardzo ważny element wspierający rodziny z problemem przemocy. Na terenie Siemianowic Śl. zorganizowano także zajęcia w formie warsztatów dla rodziców, mające na celu poszerzenie wiedzy na temat skutków przemocy w rodzinie i propagowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich. Organizatorem takiej formy pomocy był MOPS i/lub OIK. W obu wypadkach odbiorcami zajęć były rodziny objęte procedurą „Niebieskiej Karty” oraz wymagające takiej edukacji w ramach profilaktyki problemu przemocy domowej.

Przewodnicząca Zespołu sporządzała także bieżące sprawozdania na potrzeby Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego, organizowała spotkania Zespołu, koordynowała współpracę służb, układając wykaz spotkań każdej z grup roboczych na poszczególne miesiące, w razie potrzeby pośredniczyła w kontaktach między członkami grup, uczestniczyła w posiedzeniach Komisji Rady Miasta, sporządzała pisma w odpowiedzi na zapytania Sądu Rodzinnego, Wydziału Kryminalnego Komendy Miejskiej Policji i innych instytucji. W sytuacji wszczęcia przez MOPS i placówki oświatowe procedury „Niebieskiej Karty” w rodzinach, w których obecne są dzieci do lat 18, informowała o tym Sąd Rodzinny. Przewodnicząca poprowadziła dla pracowników socjalnych MOPS szkolenie wewnętrzne dotyczące procedury „Niebieskiej Karty”.

10.8. Ważne przedsięwzięcia i działania zapewniające prawidłowe funkcjonowanie MOPS

Zapewnienie prawidłowego stanu technicznego, zakup usług konserwacji oraz ubezpieczenia

Zgodnie z przepisami Prawa budowlanego w 2017 r. MOPS zlecił wszystkie wymagane przeglądy techniczne i prace konserwacyjne w swojej siedzibie (głównym budynku), w oficynie – budynku szkoleniowym przy siedzibie, w budynku przy ul. Wróblewskiego 10. Dokonano aktualizacji instrukcji bezpieczeństwa pożarowego i zlecono pięcioletnie przeglądy elektryczne.

Usługi i dostawy

Dokonano zakupów podnoszących standardy pracy i zwiększających jej wydajność, w tym m.in. kupiono: komputery, drukarki, tonery, oprogramowanie, podpisy elektroniczne, niszczarki, telefony bezprzewodowe, faks do centrali telefonicznej, materiały biurowe, środki czystości, kasę fiskalną, ogrzewacz do oficyny, oświetlenie, bilety jednorazowe i miesięczne, nowe meble (szafy, biurka, krzesła, regały do archiwum itp.), akumulator do samochodu służbowego, kalendarze, książki. Zakupiono prenumeraty oraz opłacono dostęp do portali internetowych. Doposażono warsztat w niezbędne materiały gospodarcze, narzędzia i farby do bieżących remontów i napraw.

Zlecono usługę poligraficzną, zaktualizowano tablice informacyjne, zlecono pielęgnację drzew wokół siedziby MOPS.

W ciągu roku na bieżąco były zawierane i realizowane umowy dotyczące usług warunkujących ciągłość pracy MOPS (dostawa energii elektrycznej i ciepłej, wody, gazu, telefonia stacjonarna, Internet, usługi pocztowe, ochrona, konwoje, monitoring, obsługa prawna itp.).

Przygotowano uroczystość z okazji Dnia Pracownika Socjalnego, która odbyła się w Parku Tradycji w Siemianowicach Śląskich.

Remonty i prace budowlane

W roku 2017 zostały przeprowadzone następujące prace dotyczące siedziby MOPS:

- budynek został poddany termomodernizacji (w ramach projektu współfinansowanego z EFS) - wykonano m.in. czyszczenie elewacji od frontu, malowanie elewacji z tyłu, ocieplenie budynku, montaż kolektorów słonecznych na dachu, malowanie pokoi, wymianę okien;
- utworzono drugie pomieszczenie przeznaczone na archiwum;
- wykonano naprawę układu sterowania oświetleniem zewnętrznym;
- zabudowano czujniki dymu i czadu;
- wymieniono tablicę rozdzielczą.

Ponadto przeprowadzono programowanie centrali - alarmu w budynku przy ul. Wróblewskiego 10.

Remonty realizowane własnymi zasobami

Systemem gospodarczym wykonywano drobne naprawy i usuwano awarie w siedzibie MOPS oraz w budynku przy ul. Wróblewskiego 10. Te działania zostały zrealizowane przez pracowników gospodarczych MOPS.

10.9. Potrzeby

Pomimo zaspokojenia części sygnalizowanych przez MOPS potrzeb, nadal w lokalnej infrastrukturze społecznej jest sporo luk do wypełnienia. Zwiększenie liczby miejsc w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej nr 1, stworzenie środowiskowego domu samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, asystenci osób niepełnosprawnych, mieszkanie chronione dla osób starszych lub niepełnosprawnych intelektualnie, noclegownia lub schronisko/dom dla osób bezdomnych (w tym mężczyzn), czynne wspieranie działań organizacji pozarządowych, których przykładem jest funkcjonowanie Schroniska dla Bezdomnych Samotnych Matek z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Ciąży, prowadzonego przez Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta Koło Siemianowice Śląskie – to tylko niektóre ważne kwestie. Wykaz zadań, które mają służyć rozwiązaniu lokalnych problemów, znajduje się w „Strategii rozwiązywania problemów społecznych miasta Siemianowice Śląskie na lata 2017-2020”.

11. WSPÓŁPRACA Z INSTYTUCJAMI I ORGANIZACJAMI

Udzielając pomocy wszystkim potrzebującym, czyli wypełniając swoje zadania, MOPS współpracuje z szeregiem organizacji i instytucji. W 2017 roku współpraca dotyczyła takich podmiotów, jak wymienione poniżej.

Powiatowy Urząd Pracy – współpraca opierała się głównie na kontaktach pomiędzy obsługującymi tę samą część miasta pośrednikami pracy i pracownikami socjalnymi.

Śląskie Stowarzyszenie Charytatywne „Przystań” w zależności od potrzeb udzielało podopiecznym pomocy w formie posiłku lub paczek żywnościowych, odzieży używanej, kąpiele w łaźni. Pracownicy socjalni MOPS kwalifikowali osoby/rodziny będące w trudnej sytuacji socjalno-bytowej do odbioru żywności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 Podprogram 2017 (FEAD) – w roku sprawozdawczym MOPS

wydał skierowania do skorzystania z pomocy w tej formie dla 400 osób. Dystrybucją żywności zajmowało się wyżej wymienione Stowarzyszenie.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – pracownicy socjalni sporządzili na jej potrzeby 111 notatek w rodzinach osób uzależnionych od alkoholu.

Urząd Miasta – współpraca w ramach różnych zadań realizowanych przez MOPS.

Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Siemianowice Śląskie - współpraca na rzecz osób niepełnosprawnych, prowadzenie działań charytatywnych.

Ponadto MOPS współpracował m.in. ze szkołami (głównie z pedagogami szkolnymi), z przedszkolami w sprawach dotyczących najmłodszych, Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną, sądami, prokuraturą, policją, strażą miejską, parafiami, instytucjami kulturalnymi, jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, organizacjami pozarządowymi (np. Śląskie Stowarzyszenie Pomocy Ofiarom Przestępstw, Siemianowickie Stowarzyszenie "Wzajemna Pomoc", Siemianowickie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski „Imperium Słońca”).

SPIS TABEL

Tabela nr 1. Struktura zatrudnienia pracowników MOPS (bez Placówki i MZON) na koniec 2017 r.	• strona 7
Tabela nr 2. Struktura zatrudnienia pracowników Placówki na koniec 2017 r.	• strona 7
Tabela nr 3. Struktura zatrudnienia pracowników MZON na koniec 2017 r.	• strona 8
Tabela nr 4. Budżet MOPS z uwzględnieniem źródła finansowania zadań gminy i powiatu w 2017 r.	• strona 9
Tabela nr 5. Struktura budżetu MOPS z uwzględnieniem najważniejszych rodzajów wydatków w 2017 r.	• strona 12
Tabela nr 6. Osoby umieszczone i oczekujące na umieszczenie w DPS w 2017 r., według typów DPS.	• strona 25
Tabela nr 7. Odpłatność gminy Siemianowice Śląskie za pobyt mieszkańców w DPS.	• strona 26
Tabela nr 8. Powody przyznania pomocy MOPS w 2017 roku.	• strona 28
Tabela nr 9. Typy rodzin objętych pomocą społeczną w 2017 roku.	• strona 30
Tabela nr 10. Osoby bezdomne w latach 2014-2017.	• strona 32
Tabela nr 11. Rodziny zastępcze w 2017 roku, według liczby przyjętych dzieci.	• strona 48
Tabela nr 12. Wiek dzieci przebywających w rodzinach zastępczych w 2017 r.	• strona 49
Tabela nr 13. Rodziny i dzieci objęte wsparciem asystenta rodziny w latach 2015-2017.	• strona 52
Tabela nr 14. Liczba rodzin zastępczych objętych opieką koordynatorów w okresie 2015-2017.	• strona 52

Tabela nr 15. Rodzaje pomocy udzielonej • strona 58
usamodzielnianym wychowankom w 2017 r.

Tabela nr 16. Działania wolontariuszy • strona 63
współpracujących z MOPS w 2017 roku.

Tabela nr 17. Rehabilitacja społeczna osób • strona 64
niepełnosprawnych – wydatkowanie środków
finansowych wg zadań w 2017 roku.

Tabela nr 18. Rehabilitacja społeczna – realizacja • strona 65
wniosków wg zadań w 2017 r.

Tabela nr 19. Dofinansowanie do likwidacji barier • strona 66
architektonicznych, w komunikowaniu się
i technicznych w 2017 roku.

Tabela nr 20. Wydatkowanie środków finansowych • strona 67
przeznaczonych na działalność WTZ w 2017 roku.

SPIS WYKRESÓW

- Wykres nr 1. Wykształcenie zatrudnionej w ramach etatów MOPS kadry w 2017 r. • strona 8
- Wykres nr 2. Struktura budżetu MOPS wg źródła finansowania zrealizowanych wydatków w 2017 r. • strona 10
- Wykres nr 3. Struktura wykorzystania przez MOPS środków fin. otrzymanych z budżetu państwa w 2017 r. • strona 14
- Wykres nr 4. Struktura wykorzystania przez MOPS środków finansowych z budżetu miasta w 2017 roku. • strona 18
- Wykres nr 5. Liczebność rodzin, którym przyznano pomoc MOPS w 2017 r. wg poszczególnych powodów przyznania wsparcia. • strona 29
- Wykres nr 6. Liczebność rodzin objętych pomocą MOPS w 2017 r. (z uwzględnieniem liczby członków rodziny). • strona 31
- Wykres nr 7. Liczba rodzin z dziećmi, w tym rodzin niepełnych, objętych pomocą MOPS w 2017 r. • strona 31
- Wykres nr 8. Struktura rodzin zastępczych wg rodzaju w 2017 r. • strona 47
- Wykres nr 9. Dzieci umieszczone w różnych typach rodzin zastępczych, jako % liczby ogółem w 2017 r. • strona 49
- Wykres nr 10. Struktura dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych pod względem rodzaju sieroctwa w 2017 roku. • strona 50
- Wykres nr 11. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2015 – 2017. • strona 54
- Wykres nr 12. Przyczyny opuszczenia instytucjonalnej pieczy zastępczej przez wychowanków w 2017 roku. • strona 56
- Wykres nr 13. Struktura kosztów utrzymania mieszkania chronionego w 2017 roku. • strona 60

Wykres nr 14. Struktura przeznaczenia środków • strona 64
PFRON na rehabilitację społeczną i zawodową osób
niepełnosprawnych w 2017 r.